

## Täysistunto

**Torstai 7.4.2016 klo 15.59—19.32**

### **3. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2016 lisätalousarvioksi**

**Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2016 lisätalousarvioesityksen (HE 9/2016 vp) täydentämisestä**

Hallituksen esitys HE 9/2016 vp

Hallituksen esitys HE 27/2016 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 5/2016 vp

*Ainoa käsittely*

**Toinen varapuhemies Paula Risikko:** Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 5/2016 vp.

Asian käsittely alkaa yleiskeskustelulla, jossa on nopeatahtinen osuus, jolloin etukäteen varatut puheenvuorot saavat kestää enintään 5 minuuttia.

*Keskustelu*

17.03 **Timo Kalli kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyn pohjana on valiokunnan mietintö sekä lisätalousarviosta että siihen liittyvästä täydentävästä esityksestä. Tässä käsittelyn pohjassa lisätään määrärahoja nettomääräisesti noin 89 miljoonaa euroa ja korotetaan varsinaisia tuloja arviolta 10 miljoonaa euroa, mikä aiheutuu Metsähallituksen voiton tuloutuksen aientamisesta. Suurimmat määrärahalisäykset tehdään valtion kassasijoitusten riskienhallintaan, 38 miljoonaa, minkä taustalla on euroalueen korkotason lasku. Sen lisäksi ehdotetaan 38,5 miljoonan euron vastaavaa summaa vähennettäväksi Talvivaara Sotkamon konkurssin aiheuttamien ympäristöhaittojen torjumisen määrärahoista, ja se osoitettaisiin Terrafamen pääomittamiseen. Lisäksi Liikennevirastolle annetaan 132 miljoonan euron valtuus tehdä jäänmurtopalveluiden hankkimista koskeva palvelusopimus. Lisäksi Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuonna perustettavan kansallispuiston rahoitusta aikaistetaan, jotta kansallispuisto voidaan avata jo alkukesästä 2017.

Valiokunta toteaa, että lisätalousarvioesitystä täydentävän esityksen yleisperustelutekstiin on kirjattu virheellisesti, että esityksellä ei ole kehysvaikutuksia. Täydentävä esitys lisää kuitenkin kehukseen luettavia menoja 38 miljoonaa euroa. Kun otetaan huomioon myös varsinainen lisätalousarvioesitys, kehysmenot nousevat yhteensä noin 89 miljoonaa euroa.

Lisätalousarvioesitys lisää valtion nettolainanoton tarvetta noin 79 miljoonalla eurolla, ja valtion nettolainanotoksi arvioidaan vuonna 2016 noin 5,4 miljardia euroa. Valtionvelan määrän arvioidaan olevan vuoden lopussa noin 105 miljardia euroa, mikä on noin 50 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Sitten pääluokkakohdaiset muutokset.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2016 vp

Pääluokkaan 29, opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalaan, valiokunta puoltaa hallituksen esityksen mukaisesti 375 000 euron myöntämistä Pietari-säätiölle. Avustus on tarpeellinen, sillä saadun selvityksen mukaan tämän Pietari-säätiön talous on suurissa vaikeuksissa, mikä vaarantaa säätiön perustaman Pietarin-instituutin sekä Pietarin Suomalaisen Koulun toiminnan jatkuvuuden.

Pääluokkaan 30: Lisätalousarvioesitykseen liittyvän hallituksen esityksen Metsähallituksen uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi voimaantulo siirtyy arvioidusta ajankohdasta 1.4.2016 ajankohtaan 15.4.2016, jolloinka valtiovarainvaliokunta muuttaa luvun päätösosan vastaavasti.

Pääluokassa 32 oli kaikkein puhutuin ja eniten mielenkiintoa herättävä asia: Terrafame Group Oy:n oman pääoman korottamiseen ehdotetaan 38,5 miljoonaa euroa, jolla toiminnan jatkuminen varmistetaan. Nyt ehdotettu summa on säästynyt vuoden 2015 ensimmäisessä lisätalousarviossa myönnetystä 100 miljoonan euron määrärahasta, joka oli tarkoitettu Talvivaara Sotkamo Oy:n konkurssin aiheuttamien ympäristövahinkojen torjumiseen. Julkisselvitys jatkuu edelleen, mutta siitä aiheutuvat kustannukset ovat jatkossa vähäisiä, koska konkurssipesä ei enää vastaa kaivoksen ylläpidosta.

Valiokunta kuitenkin toteaa myönteisestä päätöksestä riippumatta, että valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus seuraa tarkoin toiminnan ympäristövaikutuksia ja kannattavuuden kehittymistä sekä reagoi tarvittaessa tilanteeseen mahdollisimman nopeasti. Valtion tulee myös asettaa kriteerit siitä, missä tilanteessa kaivoksen sulkeminen on toiminnan jatkamista parempi vaihtoehto, etenkin kun valtion on varauduttava merkittäviin lisärahoitustarpeisiin. Valiokunta pitää perusteltuna, että hallitus varautuu Terrafame Oy:n vaihtoehtoihin ratkaisuihin nykyistä paremmin muun muassa selvittämällä niiden kustannukset ja alueloudelliset vaikutukset. Asiantuntijakuulemisissa on kuitenkin yhtiön hallituksen taholta todettu, että yhtiö kykenisi jo vuonna 17—18 tekemään liiketaloudellista tulosta, mutta kuitenkin todetaan, että nikkelin alhainen hinta ja myös Vaasan hallinto-oikeuden päätös vaikeuttavat sitä, että yhtiön tällä hetkellä on vaikea saada yksityistä pääomaa.

Valtiovarainvaliokunta ehdottaa siis, että eduskunta hyväksyy hallituksen esityksen ja sitä täydentävän esityksen niin, että lisätalousarvio tulisi voimaan jo 15.4. — Kiitoksia.

**Toinen varapuhemies Paula Risikko:** Pidetään ihan pieni debatti tähän näin.

**17.09 Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tähän esitykseen sisältyy myös sosialidemokraattien vastalause, jossa kannamme jälleen kerran huolta työllisyysmäärärahojen riittämättömyydestä. Se on itse asiassa valtavan surullista, että tässä on jo aika mones lisätalousarvio, minkä hallitus tekee, ja edelleenkin siinä ei pysytä tilanteen tasalla sen suhteen, kuinka paljon tässä tilanteessa työttömyys pitkittyy ja nuorisotyöttömiä, pitkäaikaistyöttömiä on paljon. Edelleenkin näistä resursseista ei kylliksi huolehdita ja sitä kautta heikennetään talouskehitystä.

Puhemies! Tämä antaa myös hyvän syyn todeta, että tämän osoittaa sitä hallituksen talouspolitiikan nurinkurisuutta. Juuri äsken kyselytunnilla keskustelimme niistä julmista uusista leikkauksista. Kaikkein heikoimmilta aiotaan leikata sosiaaliturvan tasoa. Kysehan on siitä, että tämä leikkauskierre, mihin hallitus on ajautunut, johtuu siitä, että hallitus on laiminlyönyt kasvun ja työllisyyden toimenpiteitä ja koko työllisyyspolitiikan. Tässä pitäisi tapahtua se linjan muutos, mitä odotimme kehysriiheltä, ja on todella surullista, että päinvastoin kävi.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2016 vp

**17.10 Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Viitanen piti tässä erinomaisen puheenvuoron, ja kysynkin, miksi valtiolta löytyy rahaa Talvivaaraan mutta ei työllisyyden hoitoon. Miksi piikki on yhä auki ja tulee olemaan jatkossakin auki?

Ja sitten kaksi täsmäkysymystä Metsähallitus-asiaan: Miksi valtion retkeilyalueet pidetään yhä Metsähallituksen liiketoiminnan taseessa, ja miksi nämä 40 000 hehtaaria virkistysmetsää Ylä-Lapista siirretään sinne? Miksi ei voisi olla niin, että omaan pääomaan kuuluvat maa- ja vesialueet, Ylä-Lapin virkistysmetsät ja valtion retkeilyalueet, eivät voisi olla julkisten hallintotehtävien yksikön hallinnassa, ohjauksessa ilman tuottovaadetta? Tämä on täysin mahdollista. Miksi ette tee näin?

**17.11 Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mitä tulee tähän edustaja Aallon äsken käyttämään vahvaan puheenvuoroon, niin voin todeta sen verran, että se on totta, että Talvivaaran kaivoksen osalta meillä on ongelmia. Vaikka tilanne on tällainen, niin on kuitenkin parempi, että siinä kannetaan yhteiskunnallinen vastuu ja sitä toimintaa pyritään parantamaan.

Tässä on näköpiirissä aivan selvästi kaksi asiaa. Toinen on se, että ympäristöongelmat sillä alueella on saatu haltuun. Ne on kuitenkin otettava haltuun keinolla millä hyvänsä. Ei ympäristöä voi jättää hoitamatta. Kun konkurssipesältä ne jäivät tekemättä, niin meidän on se vastuu kannettava nyt, ja pitää muistaa, että tässä on kuitenkin kaksi tietä olemassa eteenpäin. Toivotaan nyt sen verran, että maailmanmarkkinoilla tämä nikkelin ja yleensä metallien hinta lähtisi nousemaan, mikä toisi tälle yritystoiminnalle katetta ihan omasta takaa. Ja toinen on tietenkin se, että parhaillaan elinkeinoministeriö neuvottelee ostajien kanssa siitä, kuka ostaisi tämän koko yrityksen itselleen ja lähtisi tekemään tätä tuotannollista toimintaa. Ei tässä pidä katsoa pelkästään yhtä päivää, tässä on katsottava koko tämä historia ja kannettava vastuu.

**17.12 Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pitkäaikaistyöttömyys on noussut vuoden takaisesta yhtä paljon kuin Forssassa on asukkaita vauvasta vaariin. Se on oikeasti hurja summa, hurja määrä, ja se on pelottavan suuri. Jos me katsomme, mitä meillä on tapahtunut työvoimapolitiikassa samaan aikaan, niin esimerkiksi palkkaperusteinen työllistäminen on alentunut yli 40 prosenttia. Eli pitkäaikaistyöttömyys menee ylös ja palkkaperusteinen työllistäminen menee alas. Se, mitä tällä hetkellä käytetään, on lähinnä kuntouttava työtoiminta tai työkokeilut. Työkokeilut ovat ihan hyvä keino, mutta kuntouttavaa työtoimintaa eivät tarvitse läheskään kaikki niistä, jotka tällä hetkellä ajautuvat pitkäaikaistyöttömyyteen.

Hallitus suunnittelee passiiviturvan muuttamista aktiiviseksi, ja se on mielestäni hyvä tavoite. Malli ratkaisee sen, tuoko se helpotusta ensi vuodelle tai sitten, kun se malli sitten tulee täytäntöön. Mutta tällä hetkellä huolestuttavinta on se, että meillä syntyy koko ajan enemmän niitä ihmisiä, jotka ajautuvat rakenteelliseen työttömyyteen ja hyvin suurella todennäköisyydellä myös kokonaan pois työmarkkinoilta. Ja tämän asian hoitamisen hallitus laiminlyö sillä, että se ei lisää työllistämismäärärahoja. Samaa aikaan kun palkkaperusteiset rahat menevät alas, niin myös työvoimapolitiittisen koulutuksen käyttö on vähentynyt. Ja kuitenkin se on juuri se väline, jolla rakennemuutokseen voitaisiin vastata. Ihmiset voisivat sen menetetyn työpaikan tilalle hankkia uuden ammatin ja työllistyä uuteen työpaikkaan.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2016 vp

Hoskonen sanoi, että ympäristö on hoidettava. Olen samaa mieltä, mutta työttömyys on myös hoidettava. Ei voi ajatella, että keskitytään vain työpaikkojen (Puhemies koputtaa) synnyttämiseen. Se on tärkeä osa, mutta on huolehdittava myös ihmisistä.

**17.14 Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työllisyyskeskustelua on käyty tässä jo aiemmin ja on tarpeen varmaan käydä tämänkin lisätalousarvion yhteydessä. Todellakin tämä kokonaisuus — valtiontaloutta määrätietoisesti tasapainotetaan, rakennetaan yhteiskuntasopimusta, tehdään merkittäviä uudistuksia ja samalla tehdään yrittäjyystoimia — on erittäin tärkeä kokonaisuus, kuten edustaja Kalli täällä totesi. Se luo luottamusta Suomen talouteen, jotta ihmiset uskaltavat investoida, rakentaa koteja ja olla toimeliaita Suomessa. Tämä kannattaa meidän ymmärtää myöskin — edustaja Viitaselle tämän erityisesti kohdistan myöskin — että tämä kokonaisuus on tärkeä, luoda luottamusta Suomen talouteen. Tällainen lyhytnäköinen säästöjen vastustaminen opposition hengessä ei sitä erityisesti kylläkään luo.

**17.15 Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Äsken kyselytunnilla oli esillä sosialidemokraattien lista runsaan vuoden takaa, eli maaliskuun 20. päivä 2015 te esittelitte leikkauslistanne tälle vaalikaudelle. Siinä noin 3 miljardin leikkauslistassa oli 800 miljoonaa leikkausta kaikkien indeksien jäädyttämisen kautta. Tästä 800 miljoonasta on nyt ilmennyt, että kun indeksi ei muutu, niin se leikkaus on kuivunut kokoon. Nyt ihan vastuullisesti tiedustelen kyllä sosialidemokraateilta, millä te korvaatte ja koska te ilmoitatte, millä te katatte sen vaalilupauksenne tämän 800 miljoonan ja myös sen parin miljardin muun osan osalta, joka teidän 20.3.2015 vaalilupauksessanne oli. Te lupasitte siinä, että te hoidatte sen etupainotteisesti tällä vaalikaudella. Teidän vaihtoehtobudjetissanne ja esimerkiksi tämän mietinnön liitteenä olevassa vastalauseessa ei ole sanaakaan siitä, miten te aikoisitte lunastaa ne lupaukset, jotka olette antaneet.

**17.16 Marisanna Jarva kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Aalto otti täällä Terrafamen, entisen Talvivaaran, puheeksi ja spekuloi sillä, miksi rahaa annetaan Terrafamelle lisää. No, sitähan ei anneta lisää, vaan siinä tapahtuu sisäinen siirto, kuten varmaan voitte valtiovarainvaliokunnan esityksestä selvästi lukea. On erittäin hyvä, että yhtiön toimintaa on pystytty suunnitellusti viemään eteenpäin, työpaikat siellä säilyttämään ja että sille on asetettu selvä takaraja, että toiminta pitää saada kannattavaksi. Edustaja Aaltokin varmasti tietää sen, että mahdollinen alasajo välittömästi veisi vielä enemmän rahaa.

**17.17 Eero Suutari kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä tässä työllisyydestä on kysymys Talvivaarassakin. Siellä on tällä hetkellä 590 omaa työntekijää tänä päivänä ja 350 niillä, jotka ovat sillä alueella alihankkijoina. Toisaalta Talvivaara on onnistunut tällä hetkellä aika hyvin siinä työssä, missä sen teollisuuskassan saantoa on parannettu siihen tahtiin, että se kannattaisi jo sillä 30 000 tonnin tuotannolla vuodessa. Nyt siellä on menossa myös tuottavuusparannus. Tällä hetkellä 11 500 euroa maksaa tonnin tuottaminen, ja tarkoituksena on saada se 8 500 euroon. Näyttää siltä, että jos maailmanmarkkinahinta pysyy alhaalla, niin myös sillä tasolla pystytään vuoden 2017 loppuun mennessä saamaan tuottavaksi se yritys. Nyt on kysymys siitä, jaksammeko uskoa tähän. Jolla uskoa ei ole, se sitten ottaa pois ne rahat sieltä.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2016 vp

17.18 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on ihan tärkeätä, että käydään rehellistä keskustelua Terrafamen tulevaisuudesta. Tällä hetkellähän me voimme sanoa, että suunnitelmien mukaan vielä on edetty, ja siinä mielessä minusta äskeinen puhuja oli ihan oikeassa. Mutta kyllä epävarmuudetkin ovat vakavia, ja nekin meidän täytyy täällä tunnustaa ja se, kuinka kauan me jatkamme sitten sillä tiellä, että aina pääomitetaan. Rahaa se pääomittaminenkin on, ja siltä osin tietysti tämä nikkelin maailmanmarkkinahinnan epävarmuus, Vaasan hallinto-oikeuden päätös päästöputkesta ja tämä ympäristövaatimusten lopullinen tilanne kyllä vaikeuttavat tätä koko kuviota siinä suhteessa, kuinka kauan voidaan uskoa. Ja miksi kysyn, kuinka kauan voidaan uskoa? Sen takia, että me kävimme äsken todella hankalan debatin, jossa selvisi, että hallitus siis teki lisäleikkauksia. Leikattiin lisää köyhiltä, juuri niiltä alle 1 000 euroa (Puhemies koputtaa) tienaa-vilta. Sen takia (Puhemies: Aika!) täytyy käydä keskustelua siitä, toimiiko tämä iso talouspoliittinen linja, (Puhemies: Aika!) kun työllisyyttä ei hoideta.

17.19 **Eero Suutari kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy ottaa huomioon, että teki mitä tahansa, se maksaa vähintään sen 200, mieluummin ehkä 300 miljoonaa. Jos ajetaan alas, kyllä meidän kannattaa odottaa sinne kesään asti, jolloin saa parempia tuloksia tästä, alkaako toimia, ja silloin meillä on edessä päätös ehkä 200 miljoonan lisäinvestoinneista sinne. Tämä 38,5 miljoonaa euroa minun mielestäni ei ole se varsinainen keissi tässä asiassa.

17.20 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mitä pidempään tuo piikki on auki ja mitä enemmän sinne rahaa pumpataan, sitä vähemmän jää rahaa ympäristöön, työllisyyteen, yritys- ja elinkeinotoimintaan ja kainuulaisten tukemisiin. Ja kyllä tämä 38,5 miljoonaa euroa, mikä lähtee Talvivaara Sotkamo Oy:n konkurssipesästä Terrafame Group Oy:n oman pääoman korottamiseen, on rahansiirto. Se raha olisi voitu siirtää suoraan vaikka sinne kainuulaisten työllisyyden tukemiseen. Sen raha voi käyttää monella eri tapaa, se on rahan käyttöä yhä jatkossakin, ja tämä pitää ottaa huomioon. Meillä ei ole mitään takeita siitä — ei ole elinkeinoministeri Olli Rehn eikä valtiovarainministeri Stubb pystynyt vakuuttamaan — miten tämä yhtiö pystyy markkinaehtoisesti tuottamaan voittoa: nikkelin maailmanmarkkinahinta, prosessit, ja tähän päiväänkään mennessä ei ole Vaasan hallinto-oikeudesta kuulunut yhtään mitään. Se aikaikkuna kapenee koko ajan, että saadaan yksityistä rahaa. Markkinatalous toimii järkevällä tapaa. Tämä ei ole enää markkinataloutta, vai mitä, edustaja Zyskowiec?

17.21 **Ben Zyskowiec kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En ollut vaurautunut tähän kysymykseen vaan enemmänkin pyysin puheenvuoron kehuakseni edustaja Kankaanniemen käyttämää asiantuntevaa puheenvuoroa. Nimittäin sosialidemokraatit täällä joka päivä arvostelevat hallituksen tekemiä säästöjä: eilen kaikkein kauheimpia olivat ne koulutukseen tehdyt säästöt, tänään kaikkein kauheimpia ovat ne kehysriihessä tehdyt säästöt, ja sitä rataa. Kuitenkin ennen vaaleja sosialidemokraatit vaalitavoitteissaan kertoivat, että he ovat aikeissa tehdä noin 2 miljardin euron vuotuiset säästöt etupainotteisesti tämän vaalikauden aikana. Olen kysellyt näitä 2 miljardin euron säästöjä, ja esimerkiksi kyselytunnin aikana edustaja Rinne viittasi heidän vaihtoehtobudjettiinsa, mutta siellä näitä ei ole. Kysyn nyt edustaja Viitaselta: milloin te aiotte esittää nämä lupaamanne 2 miljardin euron säästöt?

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2016 vp

17.22 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! (Touko Aalto: Nyt ne tulee!) Kyllä meidän vaihtoehtobudjettimme on täysin linjassa sen talouspolitiikan kanssa, mistä olemme ennen vaaleja puhuneet. (Ben Zyskowiezin välihuuto) Se perustuu, kyllä, osin säästöihin mutta myös tulopuolen sopeutukseen. (Ben Zyskowiezin välihuuto) Ja arvoisa edustaja Zyskowicz, olkaa kiltti ja lukekaa vaihtoehtobudjettimme, nimittäin siellä otetaan jopa vähemmän velkaa kuin hallitus ottaa, siksi, että me panostamme työllisyyteen ja teemme oikeudenmukaisempia arvovalintoja.

Puhemies! Minusta on todella hämmästyttävää, kun olen kuunnellut tätä keskustelua viime aikoina tässä salissa: Eikö teistä ole oikein kysyä sen perään, jos hallitus tekee arvovalintoja, joissa se leikkaa kaikkein epäoikeudenmukaisimmin heikoimmilta — koulutuksesta, josta leikkaamisen kaikki talousasiantuntijat tyrmäävät? (Touko Aalto: Mutta ei Talvivaarasta!) Teidänpö mielestänne näistä asioista ei saisi kysyä hallitukselta ja haastaa, varsinkin kun meillä se oma vaihtoehto on, jossa otettaisiin vähemmän velkaa, käytettäisiin myös tulopuolen sopeutusta, emmekä tekisi niitä kaikkein julmimpia leikkauksia?

17.23 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä edustaja Viitanen krooninen hämmennys on nyt siirtynyt minulle. Nimittäin ennen vaaleja, edustaja Viitanen, te kerroitte, että 2 miljardia euroa säästöjä etupainotteisesti ja miljardi tulopuolen vahvistamista ja myöhemmin vaalikauden mittaan tarvittaessa vielä miljardi lisää säästöä. Nyt olen kysynyt, missä ne 2 miljardin euron vuotuiset säästöt ovat. Ja turha viitata teidän vaihtoehtobudjettiinne, kun siellä ei niitä säästöjä ole. Sen verran tässä on porukalla sitä tutkailtu, että siellä niitä ei ole.

Ja sitten nämä puheet siitä, että demarit ottaisivat vähemmän velkaa kuin nykyinen hallitus: Tämä hallitus ei niin pientä säästöä pysty edes keksimään, etteivät demarit olisi sitä vastustamassa. Mutta totta kai voidaan olla ottavinaan vähemmän velkaa, kun sinne laiteetaan tämmöistä huuhaarahaa, merirosvorahaa, jolla sitten rahoitetaan kaikki. Ja varmaan saadaan luvut näyttämään hyviltä, kun ryöstetään Suomen Pankki ja putsataan Sitran tase.

17.24 **Sanna Marin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus puhuu paljon työllisyydestä, mutta se tekee valtavan vähän työllisyyden hoidon puolella. Tämä ihan oikeasti huolestuttaa minua tässä tapauksessa paitsi suomalaisena kansanedustajana myös pirkanmaalaisena ihmisenä ja pirkanmaalaisena edustajana. Pirkanmaan työttömyysprosentti viime joulukuussa oli 16,4, kotikaupunkini Tampereen lähes 19. Lähes yksi viidesosa meidän kaupungin asukkaista on työttöminä.

Se, että meiltä uupuu työllisyyden hoidon rahoja, vaikuttaa suoraan paitsi tamperelaisien ihmisten tilanteeseen, työttömien tilanteeseen, myös kaupungin talouteen. Ja me ihan oikeasti tarvitsisimme sinne enemmän työllisyyden hoidon rahoitusta. Tällä hetkellä me saamme yli 5 miljoonaa vähemmän työllisyyden hoidon rahoja kuin meidän työttömien määrän tai rakennetyöttömyyden johdosta tarvitsisimme. Toivon todella, että hallitus kuulee nämä hätähuudot maakunnista tämän työllisyyden hoidon rahoituksen osalta. (Puhemies koputtaa) Tämä on vakava asia: viidesosa ihmisistä työttömänä Tampereella.

17.25 **Kalle Jokinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On aika epäilyllistä se, että tutkitaan tarkkaan vanhoja pöytäkirjoja ja katsotaan, mitä kukin on sanonut, mutta sitten ei muisteta sitä, mitä on itse pari viikkoa sitten täällä salissa toistettu.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2016 vp

Oppositio on erittäin vahvasti ennen kehysriihä kommentoinut sitä, että pitää panostaa infrainvestointeihin ja sitä kautta parantaa työllisyyttä alueilla. Nyt kun hallitus tekee sen, tekee vielä yli sen, mitä kehyksessä oli rahoja — eli 700 miljoonalla tehdään lisäpanostuksia, muun muassa sinne Tampereelle nyt siihen Tampereen ratikkaan, halutaan vivuttaa näitä aluekehittämishankkeita, asuntorakentamishankkeita ja sitä kautta parantaa alueellista työllisyyttä — niin nyt se ei ole mitään, ja moititaan sitä, että rahaa ei tule tarpeeksi työllisyyteen. Esimerkiksi Lahden eteläinen Kehätie: rakennusaikana yli 4 000 henkilötyövuotta, ja arvioidaan, että pitkällä tähtäimellä 16 000 pysyvää työpaikkaa lisää. Se tuo paljon rahaa alueelle. Se valuu sinne ihmisten jääkaappeihin. Tänä keväänä ei vielä lapsille uusia polkupyöriä osteta niillä rahoilla, mutta vuoden päästä jo ostetaan, ja sitä kautta se hyvinvointi paranee tässä maassa.

**17.26 Sanna Marin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen kyllä ilmaissut tamperelaisena kansanedustajana tyytyväisyyttäni siihen, että hallitus piti edellisen hallituskauden aikana tehdystä aiesopimuksesta kiinni, niin että Tampereen raitiotie sai 30 prosentin rahoitusosuuden. Tästä olen todella tyytyväinen tamperelaisena päättäjänä, valtuutettuna ja kansanedustajana. Mutta se, mistä puhuin, oli työllisyyden hoidon määrärahat. Niitä Pirkanmaa on saanut yli 5 miljoonaa vähemmän kuin mitä meidän työttömyysprosenttimme ja meidän rakennetyöttömyytemme hoito edellyttäisi. Tampereen kaupunki on joka vuosi lisännyt omia työllisyyden hoidon määrärahojansa, koska me tunnustamme ja tunnistamme sen, että tämä ongelma on oikeasti todella vakava, paitsi kaupungin myös näiden ihmisten näkökulmasta.

Mutta me tarvitsemme myös te-keskuksilta niitä palkkatukipäätöksiä. Me tarvitsemme sieltä rahoitusta niin, että me voimme tätä työllisyyden hoidon kokonaisuutta hoitaa. Ja valitettavasti täällä työllisyyden hoidon puolella hallitus ei ole antanut meille niitä eväitä tehdä tätä politiikkaa, mitä me nyt tarvitsisimme.

**17.28 Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on siis lähes 20 000 pitkäaikaistyötöntä enemmän kuin vuosi sitten. Kysyttäessä näistä työllisyysmäärärahoista eri puolilta Suomea viestit ovat joka puolelta samansuuntaisia: työllisyysmäärärahoja on aivan liian vähän tarpeeseen nähden.

No, sitten nämä selviytymiskeinot tässä tilanteessa ovat erilaisia. Esimerkiksi omassa maakunnassani Pohjois-Karjalassa joudutaan käyttämään todella paljon harkintaa palkkatukien myöntämisessä, ja osa sitä tarvitsevista tai siitä hyötyvistä ei sitä palkkatukea saa. Esimerkiksi palkkatukea voitaisiin paljon enemmän käyttää yhdistyksille, jos niitä määrärahoja olisi — työtä kyllä olisi. Ja onkin pakko kysyä: miten meillä on varaa tässä yhteiskunnassa ajaa ihmisiä pysyvästi työmarkkinoiden ulkopuolelle?

**17.28 Marisanna Jarva kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onneksi ensi viikolla tiistaina hallitus julkaisee työllisyys- ja yrittäjyyspaketit, joissa juuri näihin asioihin vastataan ja kerrotaan, mitä kehysriihessä on päätetty. On erittäin hyvä, että meidän passivoiva työttömyyspäivärahajärjestelmä otetaan aktiiviseen käyttöön ja työttömät pääsevät helpommin töihin ja niihin oikeisiin töihin. On erittäin hyvä, että hallitus tekee nyt täysillä töitä sen eteen, että saadaan yritysmaailmaan luotua niitä oikeita työpaikkoja, joihin näitä työttömiä voidaan työllistää, eikä passivoida ihmisiä ja enemmän ja enemmän pit-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2016 vp

kitetä työttömyyttä. Tämähän on nimenomaan se Suomen ongelma, kun meidän työnantajat ja työntekijät eivät täällä kohtaa.

Talvivaarasta ja nykyisestä Terrafamesta voisin edelleen todeta, että missähän ovat ne yritykset ja erityisesti ne kaivosalan työpaikat, joihin meidän kaivosmiehet ja kaivosnaiset sitten heti työllistettäisiin näillä määrärahoilla.

**17.30 Eero Suutari kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun tässä nyt tuli puhetta siitä, onko Terrafame markkinataloutta, niin täytyy sanoa, että kyllä on. Siellä on 60 vuodeksi sitä nikkeliä, mistä kaivaa, tuhannelle ihmiselle vuodessa eli 60 000 miestä vuodessa. Se tarkoittaa 3:a miljardia. Jos me nyt puhumme tästä 38,5 miljoonasta, niin kyllä valtion kannattaa sen aikaa rahoittaa sinne, että nähdään kesällä, etenevätkö nämä asiat siihen suuntaan kuin me uskomme.

**17.30 Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Zyskiewicz, onko teistä tullut sosialisti? Olette valmis laittamaan rahaa yhtiöön, joka ei pysty kertomaan, miten sen toiminta saadaan markkinaehtoisesti kannattavaksi, jonka toiminnan edellytys on yhä Vaasan hallinto-oikeuden takana, jonka tuotetta ei ole kannattavaa edes myydä, jonka prosessien toimivuudesta ei ole takeita, johon ei löydy edes yksityisiä sijoittajia investoimaan. Mikä sortin markkinataloutta tämä on, edustaja Zyskiewicz?

**17.31 Ben Zyskiewicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Aalto, en ole sosialisti ja vielä vähemmän olen kommunisti, toisin kuin ovat olleet monet vihreät, jotka minun nuoruudessani silloin, kun hekin olivat nuoria, ihailivat piikkilankaparatiisia ja kannattivat kommunismia. Nykyisin moni heistä on vihreä. Hyvä, että on men-ty kuitenkin parempaan suuntaan.

Mitä Talvivaaraan tulee, niin se tulee veronmaksajille kalliiksi kaikissa tilanteissa. Nyt kun on se aika, jolloin katsotaan, onko tälle kaivokselle olemassa edellytyksiä kannattaval- le toiminnalle, jolloin siitä voisivat kiinnostua erilaiset tahot, niin ei tänä päivänä ole var-maan järkevää antaa kuolemantuomiota kaivokselle. Niin kuin täällä on todettu, katsotaan tässä jonkun aikaa, onko kaivoksella edellytykset kannattavaan toimintaan. Sen jälkeen on johtopäätösten aika.

**17.32 Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä sosialidemokraattien lupauksiin. Se oli kaiken kaikkiaan siis maaliskuussa 15 neljä miljardia, josta miljardi veronkorotuksia ja kolme miljardia menoleikkauksia, ja niistä menoleik- kauksista kaksi miljardia heti vaalikauden alussa ja miljardi keväällä 2017. Mitä tämä sit- ten sisällään pitää? Elinkeinotuista 400 miljoonaa, indeksien jäädyttämisestä 800 miljoonaa, opetusosalta 270 miljoonaa ja se nimenomaan toisen asteen koulutuksesta, josta halli- tus ei leikkaa niin paljon kuin te vaaditte. Työllisyyttä tukevasta sosiaaliturvasta te leikkai- sitte 250 miljoonaa. Siis työllisyys- ja sosiaaliturvaa työttömiltä 250 miljoonalla eurolla. Ynnä muuta. (Tarja Filatov: Edustaja antaa väärän todistuksen!) Tämä on sitä tekstiä, jon- ka silloinen valtiovarainministeri, puheenjohtaja Rinne esitti kansalle 20. maaliskuuta 2015, (Puhemies koputtaa) kuukautta ennen vaaleja. (Puhemies: Aika!) Miksi näitä ei ole teillä listoilla?

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2016 vp

17.33 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taitaa olla kyllä edustaja Kankaanniemellä ihan omat paperit siellä, mistä niitä luetaan.

Käydään nyt kiinni vielä tähän työllisyyteen, mikä todella on se hyvinvointivaltion selkäranka, mistä me kaikki olemme huolissamme. On hienoa, että hallitus esimerkiksi painostaa näihin infrahankkeisiin, niin kuin oppositio on esittänyt. Tai on hienoa, että tätä passiivista työttömyysturvan muuntamista aktiiviseksi ollaan tekemässä, niin kun myös oppositio on esittänyt. Mutta sitten kun tullaan näihin työllisyysmäärärahoihin, niin on vaikea kuvitella — täällä äsken kyselytunnilla pääministerikin paasasi siitä, että pitkäaikaistyöttömyyttä pitää vähentää — millä sitä vähennetään muuta kuin näillä tukitoimenpiteillä, joita nimenomaan työllisyysmäärärahoilla tehdään? Edustaja Marin tuossa hyvin todisti, mikä tilanne on esimerkiksi Pirkanmaalla. Tätä varten työllisyysmäärärahoja tarvitaan, niillä on vaikuttavuutta ja niillä voidaan nimenomaisesti tätä pitkäaikaistyöttömyyttä vähentää ja sen kestoa vähentää, ja sitä kautta saadaan myös aikamoisia säästöjä valtiontalouteen. Ja tässä te ette kyllä tee yhtään mitään, vaan istutte täysin paikoillanne. Nyt pitäisi kyllä jotain muutakin tapahtua kuin että laitetaan rahaa johonkin Talvivaaraan.

**Toinen varapuhemies Paula Risikko:** Ja sitten edustaja Hoskonen. — Tässä käydään muutaman hetken vielä tätä debattia ja sitten tietysti edustaja Kalli saa viimeisen puheenvuoron, ja sitten aloitamme edustaja Uotilasta, mutta nyt on siis edustaja Hoskonen.

17.34 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Omassa puheenvuorossaan kyselytunnilla pääministeri Juha Sipilä esitteli sen tien, millä keinoin me pystymme tämän työttömyyden kärjen katkaisemaan ja ennen kaikkea velkaantumisen tässä vaiheessa lopettamaan. Sehän se on tämän pelin kaikista tärkein ydin, että pääsemme vihdoin omilla rahoillamme elämään, ettei tarvitse elää velaksi. Velalla elämiseen meillä ei ole enää varaa. Me vuosittain maksamme suurin piirtein saman verran työttömyydestä kuin tämä maa tällä hetkellä ottaa velkaa. Tämä kierrehän on katkaistava. Pääministeri Sipilä on osoittanut hallituksen kanssa sen, miten tämä homma tehdään. Elikkä nyt pitää pysyä tiellä ja malttaa ja lopettaa kaiken maailman turhanaikainen pelottelu, koska se ei johda yhtään mihinkään muuhun kuin Suomen luottoluokituksen laskuun, korkojen nousuun ja valtion menojen kasvuun. Tämä tie on edessä, ellei tehdä nyt niitä toimia, mitä pääministeri Sipilä ja valtiovarainministeri Stubb esittelivät.

Ja sitten mitä tulee Touko Aallon kommenttiin siitä, kun hän totesi puheenvuorossaan, että hallinto-oikeudessa on taas lupa viipynyt. Eiköhän me pureta tätä byrokratiaa, että saadaan (Puhemies koputtaa) investoinnit liikkeelle. Se on ainoa tie.

17.36 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minä hiukan ihmettelen tätä keskustelua. Mielellään esitellään sosialidemokraattien vaihtoehtobudjettia uudelleen, ja toivonkin, että tämän keskustelun pohjalta puhemies ottaa tämän korvan taakse ja otetaan mielellään oma aika siihen.

Mutta minä haluaisin kyllä katsoa sitä, mitä hallitus tekee. Suomessa valta on tällä hetkellä hallituksella, ja olisi hienoa, että kiinnitettäisiin huomiota hallituksen tekemisiin. Luottamusta ei kovin paljon tule kyllä tämän kehysriihen jälkeisellä säheltämisellä eikä myöskään tällä lisätalousarviolla, joka on pöydällä. Kyllä meidän pitäisi pystyä vahvistamaan luottamusta tämän maan toimintaan. Työllisyys: miettikää, meillä on puoli miljoonaa työtöntä ja missään ei tunnu. Missään ei näy, ei lisätalousarviossa, ei kehysriihessä,

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2016 vp

että voitaisiin auttaa näitä ihmisiä, jotka joutuvat työttömäksi. Tämä on minun mielestäni kylmää politiikkaa. Tämä on todella kylmää politiikkaa. Ja sitten leikattiin kuitenkin lisää. Vaikka luvattiin, että ei leikata, niin leikataan kaikkein köyhimmiltä. Sanottiin, että koulutuksesta ei leikata mitään. Mutta ei kun koulutuksesta leikattiin, sekä (Puhemies koputtaa) opintotuesta että omaehtoisesta koulutuksesta, (Puhemies: Aika!) ja juuri omaehtoisesta... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

**17.37 Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy kyllä arvostaa niitä investointihankkeita, mitä tässä hallituksen kehysriihessä on, (Hannu Hoskonen: Kii-toksia!) mutta nyt me puhumme lisätalousarviosta, ja tässä niitä ei ole.

Kun on pohdittu sitä, mitkä ovat oikeita työpaikkoja, niin kysyisin esimerkiksi sitä, että kun meillä nyt Pohjois-Karjalassa on alkanut vaikkapa sotaveteraanien kotipalvelu, jota on tehty työllistämismäärärahoilla, ikäihmiset ovat pystyneet asumaan kotona pidempään ja he ovat saaneet sitä kautta tukea ja työttömät ovat työllistyneet, niin onko tämä oikeaa työtä verrattuna vaikkapa nyt sitten siihen, mitä tapahtuu täällä kaivosteollisuuden puolella, jossa tukieurot ovat huomattavasti suurempia. Tästä kysymyksestäni huolimatta toivon, että täällä kaivospuolella päästään siihen tilanteeseen, että sinne syntyy niitä markkinaehtoisia työpaikkoja, ympäristö saadaan pelastettua ja että ylipäätään se järjestelmä saadaan kuntoon.

Pääministeri tässä kyselytunnilla viittasi siihen, että jos sitä työttömyyden kestoa saadaan lyhenemään, niin sillä jo selvittää isosta osasta meidän kestävyysvajettamme. Mutta nyt ongelma on se, että meillä ei ole työvoimatoimistoissa, te-toimistoissa, resursseja, joilla näitä ihmisiä palveltaisiin, (Puhemies koputtaa) ja se pidentää ihmisten työttömyysjaksoja. Olen jopa miettinyt sitä, (Puhemies: Aika!) pitäisikö olla yhteydessä Tinder-treffijärjestelmän tekijään, että siitä saataisiin apua työnvälityksen puolelle.

**17.38 Teuvo Hakkarainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässähän on ongelma se, että köyhä valtio rahoittaa kaikki köyhät: niin sanotut opiskelijat ja eläkeläiset, muut. Jos kuppi on tyhjä, niin sieltä ei voi ottaa. Sieltä vain silloin joudutaan leikkaamaan — köyhä valtio leikkaa silloin, kun ei ole mitään olemassa. Nyt olisi tarkoitus se, että täällä saadaan investoinnit käyntiin. Ja millä se tehdään? Tuleeko rahamies sille paikalle, että ollaan ensimmäisenä sosialisoimassa kaikki? (Touko Aalto: Talvivaara!) Ei varmasti tule. Elikkä meidän on saatava nämä innovaatiot kuntoon, ja sieltä, mitä hallitus nyt tekee — yrityspaketit ja nämä tulevat — tulevat ne tuottavat työpaikat, joilla rahoitetaan viime kaudella tehdyt hienot päätökset: 100 000 työtöntä, hiilivoimaa tuli vihreitten aikana, kun menttiin vain koppiaisten ja sammakoiitten perässä. Ei tällä tavoin työllistetä ketään, mutta kun saadaan tuottavia työpaikkoja, niin alkaa valtiontalous tulemaan kuntoon, ja sitä kautta voidaan jakaa myös sosiaaliturvaa.

**17.40 Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Ben Zyskiewicz, joka juuri lähti ovesta, ja muu hallitus väittävät, että he eivät ole sosialisteja, mutta he puhuvat kuin sosialistit. Varsinainen sosialistihallitus! (Antti Kurvinen: Komea leimakirves!) — Kyllä. — Varsinainen sosialistihallitus, koska meitä on pyydetty uskomään Talvivaaraan viime syksynäkin, ja me uskoimme. Me olemme katsoneet sen lehden jo monta kertaa. Kuinka pitkään meidän pitää katsoa aina uudestaan, laittaa uutta rahaa sinne? Tämä alasajo maksaa noin 300 miljoonaa euroa, ja siitä, kun ne kasat ovat ja pysyvät

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2016 vp

siellä, syntyy noin 150 miljoonaa euroa voittoa, ja joka ikinen päivä, kun me pitkitämme tätä päätöstä pistää piikit kiinni, ne rahat ovat pois ympäristönhoidosta, työllisyydenhoidosta, yritys- ja elinkeinotoiminnasta ja kainuulaisten tukemisesta.

**17.40 Eero Suutari kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Itse olen käynyt siellä Talvivaarassa 20, ehkä 25 kertaa, ja aikaisemmin usko on ollut tietysti koetuksella, mutta kun sinne tulee uusi johto, ja varsinkin kun tiedän tämän uuden johdon olevan sellainen, joka ottaa selville asiat, onko se kannattavaa vai ei, niin uskoisin, että kun he sanovat siellä, että ollaan sillä uralla, mitä on suunniteltu, ja tulee olemaan kannattavaa, kyllä meidän ainakin kannattaisi ensi kesään asti sitten uskoa siihen. — Ja nämä puheet sosialismista ovat minusta arvottomia täällä.

**17.41 Teuvo Hakkarainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mitä tulee Talvivaaraan, varmasti Suutari on hyvin perillä siitä, mutta kannattaahan tuo kaivos pitää niin kauan pystyssä, että se saadaan myytyä, ja siitä tälläkin hetkellä tulee jotakin rahaa.

Eija-Riitta Korholalla oli hyvä kirjoitus tuulivoimatuesta. Sillä tuella, mikä maksaa veronmaksajille tällä hetkellä, paikattaisiin kaikki nämä leikkaukset. Tämä on sitä vihreätä politiikkaa. (Touko Aallon välihuuto) Tämä on vihreätä politiikkaa, ja tämä on sitä luontoystävällistä politiikkaa. Sitten vielä saatiin turvevero, joka johti siihen, että alkoi tulla kivihiltä maahan. Elikkä se vaje, mitä tämä julkinen puoli tuo meille, paikattiin ennen kauppataseen ylijäämällä. Nyt se kääntyi alijäämäiseksi. Kun vihreät olivat hallituksessa, saatiin kivihiltä tänne. Nyt ollaan kaksoisvajeessa. Tämä on talouspolitiikkaa, mitä te teette.

**17.42 Satu Taavitsainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En voi kyllä olla ihmettelemättä sitä, kuinka välinpitämätön työttömyyden edessä tämä hallitus on. Nyt on käsittelyssä tämä lisätalousarvioesityksen täydennys, ja ihmettelen, miksi siitä puuttuvat kokonaan palkkatukirahat. Miksi ei täydennetä lisätalousarviolla palkkatukirahoja? Eli hallitus sysää vastuun yksilöille, ja ihmisten pitäisi itse ratkaista työttömyys, kun SDP:n mielestä valtion pitää olla ratkomassa työttömyysongelmaa eikä valtio voi vetäytyä vastuustaan ja hylätä ihmisiä oman onnensa nojaan. Työttömyys on meidän mielestä enemmän yhteiskunnan epäonnistumista kuin yksilön epäonnistumista, ja se tiedetään, kuinka nopeasti esimerkiksi nuoret, kun joutuvat työttömäksi, syrjäytyvät. Eli palkkatuella, työllistämisellä on kiistatta (Puhemies koputtaa) keskeinen rooli siinä, että työnhakijat pysyvät työkyntöisinä.

**Toinen varapuhemies Paula Risikko:** Vielä kaksi vastauspuheenvuoroa, edustaja Jarva ja edustaja Kalli, ja sitten mennään puhujalistaan. Teillä kaikilla on siellä varattuna puheenvuoro, ja voitte siellä sitten myöskin kertoa ajatuksistanne.

**17.44 Marisanna Jarva kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä kun tästä työllisyydestä halutaan puhua nimenomaan tämän lisätalousarvion yhteydessä, niin jos jaksetaan odottaa sinne ensi tiistaihin asti, niin siellä on nimenomaan palkkatuki ja näihin erilaisiin työllistämiseen liittyviin asioihin tulee kyllä toimia, joilla voi tätä työllistämistä edistää. Ja jos viime kaudella todella saatiin aikaan 100 000 uutta työtöntä, niin en kyllä kehtaisi tässä hirveästi syyllistää nykyistä hallitusta.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2016 vp

Vielä tähän Talvivaaraan, nykyiseen Terrafameen liittyen: Uskottavuus kyllä näistä alasajopuheista on aika kaukana. Yhtään esitystä oppositiosta ei ole tullut siitä, että tämä yhtiö alasajettaisiin (Kari Uotila: Onpas!) ja siihen alasajoon esitettäisiin lisätalousarvioon 200 miljoonaa, jonka se vaatii. Ei ole tullut esitystä.

**17.45 Timo Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu ehkä enemmän oli jo sitä kehyskeskustelua ja vähemmän tätä käsittelyn pohjana olevaa talousarviokeskustelua.

Miksi Terrafamea pääomitetään? Sen tähden, että sille annetaan vielä kesään asti mahdollisuus ja samalla varmistetaan niitten ihmisten työllisyyttä, jotka siellä ovat.

Sitten toinen asia. Täällä on esitetty kritiikkiä siitä, miksi tässä lisätalousarviossa ei ole osoitettu määrärahaa työllisyyden hoitamiseen. Se tietenkin on aiheellinen kysymys, mutta tässä hallitus on selvästi lähtenyt siitä, että vasta kehysriihen jälkeen, mahdollisesti ke-säkuussa annettavassa varsinaisessa lisätalousarviossa, tähän asiaan palataan. Ja varmaan tämä keskustelu on evästystä siihen.

Muuta suurempaa kritiikkiä en ole tässä keskustelussa kokenut tätä lisätalousarviota kohtaan.

**Toinen varapuhemies Paula Risikko:** Sitten mennään puhujalistaan.

**17.46 Kari Uotila vas:** Arvoisa rouva puhemies! Valiokunnan arvostetun puheenjohtajan äskeisistä kommenteista huolimatta totean, että tämän lisätalousarvion suurin puute ja heikkous on, että sillä ei reagoida nopeasti pahaan työttömyystilanteeseen, kuten täällä on moneen kertaan todettu. Vuosi sitten, kun hallituksella oli mahdollisuus antaa ensimmäinen lisätalousarvionsa, silloin oppositiopuolueet SDP, vihreät, vasemmisto esittivät valtio-varainvaliokunnassa yhtenäisen vastalauseen, jonka keskeinen viesti oli siinä, että työttömyyteen pitää reagoida. Lisätalousarviot ovat juuri niitä, joilla voidaan ja joilla pitää reagoida sen kyseisen budjettivuoden tilanteeseen ja tässä tapauksessa vaikeaan työllisyystilanteeseen. Täällä on moneen kertaan todettu muun muassa se, kuinka pitkäaikaistyöttömien määrä on todellakin 19 prosenttia korkeammalla tasolla kuin vuosi sitten.

Vasemmistoliiton vastalauseessa on lausumaehdotus nopeasti uuden työllistävän lisäbudjetin vaatimisesta. Tämä työllisyystilanne on keskeinen viestimme tässä vastalauseessa.

Toinen asia, johon vastalauseessamme viitataan ja johon meillä on myös ehdotukset samalla tavoin kuin myöskin monella muulla oppositiopuolueella, vihreillä ja SDP:llä, liittyy Metsähallitukseen. Metsähallitus-lakia ei ole tasavallan presidentti vielä vahvistanut. Europarlamentaarikko Merja Kyllönen on käynyt tästä keskusteluakin tasavallan presidentin kanssa ihan sen vuoksi, että hän on kahteen kertaan saanut Euroopan vastaavalta komissaarilta viestin, että mikään kilpailuttamisdirektiivi ei edellytä Metsähallituksen organisaa-tion muutosta. Sen vuoksi meillä on vastalauseessa myös ehdotukset näiden tase-erien osalta siten, että 40 000 hehtaaria Ylä-Lapin virkistysmetsiä, 361 000 hehtaaria Ylä-Lapin luontaistalousalueita sijoitetaan julkisten hallintotehtävien taseeseen ja että retkeilyalueet kuuluvat muun oman pääoman julkisten hallintotehtävien taseeseen niin ikään.

Mutta sitten, arvoisa puhemies, tämä Talvivaara. Voitte, kollegat, olla aivan varmoja, että kun olen teollisuudesta lähtöisin ja telakkaduunari, niin pidän erittäin tärkeänä, että niin suomalaisia metalleja, kaivannaisia kuin vihreätä kultaakin, puuta, jalostetaan tässä

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2016 vp

maassa ja että teollisuus pärjää. Mutta tämä Talvivaaran tilanne on kerta kaikkiaan sellainen — ja uskon, että arvoisa jaoston puheenjohtaja, edustaja Juhantalo tulee omassa puheenvuorossaan sen vakuuttamaan — että ihan aidosti tästä myöskin asiantuntijat olivat valiokunnassa sen jaoston kuulemisessa kahta mieltä. Osa vielä jaksaa uskoa, että ehkäpä pitemmällä aikavälillä, ehkäpä muutaman vuoden sisällä voidaan saada kannattava toiminta aikaan ja tulevaisuusnäköaloja on. Mutta erittäin suuri, merkittävä joukko asiantuntijoita on sitä mieltä, että tämä on toivoton tapaus. Kyllä minun sydäntäni raastaa sellainen johtopäätös, että on toivoton tapaus. Tämä tarkoittaa, niin kuin valiokunnan mietinnössäkkin on todettu, että on aika nopeasti saatu ylösajoa tehostettua ja tällä hetkellä jopa saantoa parannettua, mutta kyllä ovat etuajassa palaneet rahatkin, veronmaksajien rahat. Ne ovat loppuneet, ja sen vuoksi tarvitaan nyt lisäpääomitusta. Asiantuntijoiden rehellisissä vastauksissa oli, että lisärahoitus tulee ennen kesää. Onko se 100, 150, 200 miljoonaa, se on tulossa, eikä se siihen jää. Kun puhutaan sitten jatkopanostuksista, niin puhutaan jälleen sadoista miljoonista. On totta, että alasajo maksaa. Se maksaa sen 300 miljoonaa, mutta se on joka tapauksessa edessä, jos — ja olen aika varma, että — kannattavaa toimintaa ei monesta syystä saada aikaan. Se on se prosessioongelma, se on ympäristöongelma, se on nikkelin maailmanmarkkinahintaongelma ja tällä hetkellä vielä tämä juridinen ongelma myöskin tässä.

Jos Talvivaarasta kaivoksena olisi mahdollista edes keskipitkällä aikavälillä saada kannattava kaivos, niin ei valtion pitäisikään hakea siihen mitään ulkopuolisia rahastosijoittajia, ulkolaista pääomaa sille kelle. Silloin pitäisi sietää tappioita ja odottaa sitä kannattavaa toimintaa ja ryhtyä tulouttamaan siitä kaivoksesta myöhemmin tuloksia, jos se pystyisi toimimaan ympäristöä säästävällä ja kannattavalla tavalla edes pitemmällä aikavälillä, mutta ikävä kyllä tällaista näköalaa ei ole. Pikkasen eri tavalla asetetuilla lausumilla vasemmisto, vihreät ja SDP Talvivaaraan suhtautuvat sillä tavalla, että kyllä se aika epätoivoinen tilanne on. Meidän lausumamme lähtee siitä, että lopetetaan tämä veronmaksajien rahan työntäminen, ponnistellaan Kainuun työllisyyden eteen muilla keinoin ja tehdään johtopäätökset, niin kuin monet asiantuntijat ovat todenneet.

**17.52 Touko Aalto vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Ennen kuin jatkan tätä keskustelua Talvivaarasta ja Terrafame Group Oy:stä, tahdon sanoa myös merkittävästä asiasta, josta tässä salissa on keskusteltu jo monen monituista kertaa, ja se on tämä Metsähallitus. Toivon myös valiokunnan puheenjohtajalta tähän muutamia kommentteja. Kenties voitte pyytää vastauspuheenvuoron, ja kenties arvoisa rouva puhemies sen teille myöntää. Kysymys kuuluu: Miksi ne valtion retkeilyalueet (Kauko Juhantalo: Ei liity tähän asiaan!) pidetään yhä Metsähallituksen liiketoiminnan taseessa, ja miksi nämä 40 000 hehtaaria virkistysmetsää Ylä-Lapista siirretään sinne? Miksi, miksi ja vielä kerran miksi? Ja vielä toinen asia: Miksi tosiaan tähän omaan pääomaan kuuluvat maa- ja vesialueet, nämä Ylä-Lapin edellä mainitut 40 000 hehtaaria virkistysmetsää ja valtion retkeilyalueet, eivät voisi olla julkisten hallintotehtävien yksikön hallinnassa eli Luontopalveluiden hallinnassa ja ohjauksessa, jossa ne ovat ilman tuottovaadetta? Miksi tämä ei ole mahdollista? Miksi, miksi ja vielä kerran miksi?

Ja sitten tähän päivän epistolaan, joka kielenkantoja on jo avannut jonkun verran tässä näin, eli tähän Talvivaaraan, Terrafame-kysymykseen.

Näköjään SSS, kolmen S:n hallitus, on ottanut Talvivaaran suhteen nyt sosialismivaihteen käyttöön. Annatte rahaa nyt ja varaudutte antamaan rahaa myös myöhemmin satoja

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2016 vp

miljoonia euroja lisää yhtiölle, joka ei pysty kertomaan sitä, miten toiminnasta saadaan markkinaehtoisesti kannattavaa, eikä edes sitä, miten tuo olisi mahdollista, koska nikkelin maailmanmarkkinahinta on niin alhainen, että tuotetta ei kannata edes myydä. Vaasan hallinto-oikeudesta ei ole tähän päiväänkään mennessä tullut tietoa siitä, voiko toiminta edes järkevästi jatkua. Ja vaikka sieltä tulisi päätös, joka pohjautuu siihen välipäätökseen viime marraskuulta, sekin tarkoittaa sitä, että toiminta vaarantuu merkittävästi. Mikään ei vielä takaa sitä, että nämä prosessit yksittäin tai erikseen toimivat. Yhtiö itsekin sanoo, että on saatu lupaavia, hieman toivoa herättäviä tuloksia, mutta yhtiö ei itsekään voi mennä vielä takuuseen, että nämä prosessit yksin ja yhdessä tulevat toimimaan.

Se, mikä kertoo kaikkein eniten tästä yhtiön tilanteesta, on se, missä ovat — lukuisten ja lukuisten yritysten jälkeen — ne yksityiset sijoittajat. Niitä varmaan pyörisi hyvinkin paljon tässä lähettyvillä, jos yhtiö olisi niin fantastinen kuin täällä useat hallituksen edustajat antavat ymmärtää. Silloin ei tarvittaisi tätä sosialismia, jos yhtiö voisi toimia markkinaehtoisesti kannattavasti. Ja kuten edustaja Viitanen aivan oikein puhui työllisyydestä, se on arvovalinta laittaa rahaa siihen työllisyyteen tai ottaa sitä rahaa pois ja pistää sosialismin hengessä tähän Talvivaaraan, Terrafame-yhtiöön lisää rahaa.

On aivan selvä asia, että se alasajo maksaa, ja se maksaa useiden useiden vuosien aikana arviolta noin 300 miljoonaa euroa. Mutta ne malmikaset joka tapauksessa pitää siellä hyödyntää, ja yhtiö saa vielä voittoa sieltä, liiketuottoa noin 150 miljoonan euron edestä, jotenka ne kustannukset tavallaan sen kautta puolittuvat. Ja nyt sitä hintaa tulee päivä päivältä lisää. Ja jos polun päässä on se vääjäämätön tuomiopäivä, että yhtiö pitää pistää alas — ja tekin sen varmaan tulette vielä myöhemmin päättämään — niin miksi tätä päätöstä vitkastellaan, pidetään piikki auki yhä? Kaikki nämä rahat ovat pois, kuten aikaisemmin sainoin, sieltä ympäristön tukemisesta, työllisyyden tukemisesta, yritys- ja elinkeinoelämän tukemisesta ja kainuulaisten tukemisesta. Sinne sitä rahaa pitäisi laittaa saman tien nyt, ja me olemme omassa vastalauseessamme sanoneet kaikkein tiukimmin kaikista eduskuntaryhmistä, että nyt menee piikki kiinni ja valtion on aloitettava tämän kaivosyhtiön alasajo nyt eikä myöhemmin.

**Toinen varapuhemies Paula Risikko:** Se oli väkevää puhetta! — Seuraavaksi edustaja Juhantalo.

**17.57 Kauko Juhantalo kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Koskettelen ainoastaan tätä Terrafame-kysymystä — lausuinko väärin? Ensinnäkin aluksi totean, että edustaja Uotila kylä lausui ihan oikeat sanat siitä, että tässä Terrafame-kysymyksessä ei oikeastaan ollut sellaista välimuotoista asiantuntijaa, ne olivat joko—tai. Ja aika tiukasti molemmissa linjoissa esiintyy niitä joko—tai-ihmisiä. Siis joko—taita siinä positiivisessa mielessä edustaa tietysti ensinnäkin yhtiön hallitus, jonka puheenjohtaja lausui niinkin voimakkaasti, että hän uskoo kuin pukki sarviinsa tämän onnistumiseen. Ja sitten negatiivisessa mielessä oli professoritasoisia miehiä, jotka suosittelivat välittömästi sulkemista. Kaikki eivät olleet suinkaan välittömän sulkemisen kannalla mutta olivat sulkemisen kannalla. Ja professoreista yksi oli myös sitä mieltä, että tämä on lupaava — tämä malmi, joka on köyhää malmiä, ja tämä menetelmä on oikeastaan ainoa, jolla se nikkeli voidaan erottaa — ja on sellainen, joka tulee toimimaan. Otapa näistä sitten maallikko selvää.

Se riippuu ihmisen asenteesta hyvin paljon. Teollinen toiminta ja elinkeinoelämä alasta riippuen vaatii pitkäjänteisyyttä. Ja valitettavasti kaivostoiminta on hyvin aaltomaista, pit-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2016 vp

kien aaltojen liikettä. Suomi on tehnyt monta virhettä. Nimenomaan edustajien kiivaudella monta asiaa on myyty ja keskeytetty tappiolla, joka myöhemmin on osoittautunut valtavaksi menestykseksi. Toki niitä tappioita on tehty yksilöpuolellakin.

Mutta voidakseni kuvailla, miten monipuolisesti jaostoni käsitteli tätä asiaa, on syytä kyllä lukea Terrafamen osalta mietintöluonnos ja mietintö:

"Terrafame Groupin oman pääoman korottamiseen ehdotetaan 38,5 milj. euroa toiminnan jatkumisen takaamiseksi. Talvivaara Sotkamo Oy:n julkisselvityksessä olevan konkurssipesän kaivostoiminnan omistus siirtyi 15.8.2015 Terrafame Oy:lle, jonka valtio omistaa kokonaan Terrafame Group Oy:n kautta. Toimintaa varten Terrafame Oy:n pääomittamiseen myönnettiin vuoden 2015 lisätalousarvioissa 209 milj. euroa ja vuoden 2016 lisätalousarviesityksen mukaan aiemmin myönnettyt määrärahat riittävät ylläpitämään kaivostoimintaa huhtikuun 16 loppuun, minkä vuoksi lisämääräraha on tarpeen. Nyt ehdotettu 38,5 milj. euroa olisi säästynyt vuoden 2015 ensimmäisessä lisätalousarviossa myönnetystä 100 milj. euron määrärahasta, joka oli tarkoitettu Talvivaara Sotkamo Oy:n konkurssin aiheuttamien menetysten ympäristövahinkojen torjumiseen. Julkisselvitys jatkuu edelleen, mutta siitä aiheutuvat kustannukset ovat jatkossa vähäisiä, koska konkurssipesä ei enää vastaa kaivoksen ylläpidosta."

"Valiokunta pitää esitystä perusteltuna ja toteaa, että yhtiön hallituksen antaman selvityksen mukaan kaivoksen ylösajo on edennyt hyvin ja suunnitelmien mukaisesti. Elokuussa 2015 asetettiin konkreettiseksi tavoitteeksi seuraavan kahden vuoden aikajaksolla ympäristöturvallisuuden ylläpidon lisäksi toiminnan vakauttaminen sekä Terrafame Oy:n taloudellisen kehityksen saamisen oikeansuuntaiseksi. Yhtiön hallitus arvioi, että Terrafame Oy:n kassavirta on positiivinen vuodenvaiheessa 2017—2018. Kaupallisesti kannattavan kaivostoiminnan edellytyksiä heikentää tällä hetkellä merkittävästi nikkelin maailmanmarkkinahinnan alaisuus. Toisaalta neuvottelut yksityisten rahoittajien kanssa ovat käynnissä. Omistuspohjan laajentamismahdollisuuksiin vaikuttaa muun muassa Vaasan hallinto-oikeudessa edelleen harkinnassa oleva päätös Nuasjärven purkuputken käytöstä."

"Valiokunta pitää hyvänä sitä, että valtio-omistajan johdonmukaisena tavoitteena on ollut ympäristöturvallisuuden varmistaminen ja kaivoksen toiminnan jatkaminen siinä tapauksessa, että se on mahdollista pitää pitkällä tähtäimellä taloudellisesti kestävällä pohjalla. On myös haettava aktiivisesti yksityistä rahoitusta siten, että se on valtiolle edullista. Kaivoksen tilanteeseen liittyy valtion kannalta merkittäviä riskejä erityisesti nikkelin alhaisen hintatason sekä kaivoksen ylösajoon ja tuotantoprosessin keskeneräiseen hallintaan liittyvien epävarmuuksien vuoksi. Siksi valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus seuraa tarkoin toiminnan ympäristövaikutuksia ja kannattavuuden kehittymistä sekä reagoi tarvittaessa tilanteeseen mahdollisimman nopeasti. Valtion tulee myös asettaa kriteerit siitä, missä tilanteessa kaivoksen sulkeminen on toiminnan jatkamista parempi vaihtoehto, etenkin kun valtion on varauduttava merkittäviin lisärahoitustarpeisiin. Valiokunta pitää perusteltuna, että hallitus varautuu Terrafame Oy:n vaihtoehtoihin ratkaisuihin nykyistä paremmin muun muassa selvittämällä niiden kustannukset ja aluetaloudelliset vaikutukset."

Tässä menee vähän yliajalle, mutta tulen jatkamaan tuolta paikaltani.

**Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen:** Jaoston puheenjohtaja olisi voinut ehkä jatkaakin, mutta mennään eteenpäin. — (Kauko Juhantalo: Mielelläni!) — Olkaa hyvä.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2016 vp

Kiitoksia, herra puhemies! — Haluan siis todeta tässä lopuksi, aivan niin kuin edustaja Uotila jo aikaisemmin sanoi, että tässä poikkeaa nykyisen hallituksen voimakkaasti positiivinen kanta. He haluavat jatkaa tätä. Siellä on erittäin kokenut johto, ja he ovat vakuuttuneita, että tämä tulee toiminnan turvaamaan oikein hyvin. Nikkelin maailmanmarkkinahinta on tänään noin 8 500 dollaria tonnilta. 11 000 on se raja, jolla plus miinus nolla -tasossa tämä kaivostoiminta on kannattavaa. Maailmanmarkkinahinnan arviosta on erilaisia lähtökohtia, mutta se liikkuu siinä 15 000:n ja 18 000:n välillä nyt vuoden kahden sihdillä erittäin monella talouselämää seuraavalla laitoksella, muun muassa Maailmanpankillä.

Siis jos se on kannattavaa näinkin voimakkaasti, silloin olen edustaja Aallon kanssa samaa mieltä, että ei kannattaisi myydä tätä nikkeliä vaan pistää se kasalle ja myydä myöhemmin. Niin ei voi kuitenkaan toimia, koska firman kassan täytyy jotenkin toimia. Teknisesti kaivostoiminta uusissa kasoissa toimii erittäin hyvin ja on viime talvenkin pysynyt 20 asteen lämpötilassa huolimatta voimakkaasta pakkasesta. Se on merkki siitä, että se on saatu toimimaan.

Kuten sanoin, juridiikan perusoppeihin kuuluu se, että näytön jälkeen minkään oikeusjärjestelmän tulosta ei arvuutella. Jaosto ei ole myöskään kysynyt mitään aikataulua. Se ei ole sopivaa, sisällöstä puhumattakaan, mutta on aivan selvä, niin kuin tässä lausutaan, että hallinto-oikeuden päätöksen sisältö tulee hyvin paljon vaikuttamaan rahoitusratkaisuihin ja kaivoksen toiminnan tulevaisuuteen. Jos se on sillä tavalla myönteisempi kuin välipäätös, se antaa hyvin paljon voimaa tulevaisuuteen uskoen. Tosiasia on, että jos kaivos suljettaisiin välittömästi nopeallakin liikkeellä, niin sen alasajo kestäisi noin 20—30 vuoden ajan. On suuri vaara, jos Vaasan hallinto-oikeuden päätös on negatiivisuuteen poikkeava, (Puhemies koputtaa) että luonto kylläkin tekee tehtävänsä ja ne vedet tulevat joka tapauksessa tämän 20—30 vuoden aikana sinne vesistöön. Se on ilmennyt asiantuntijalausunnoista. Mieluummin hallittu toiminta niin, että tällaista vahinkoa ei tule tapahtumaan. (Puhemies koputtaa)

Siinä ovat ne keskeiset tekijät, jotka tässä toiminnassa ovat. Me olemme päätyneet TEMin mukaisesti siihen, että tämä on niin tärkeä elinkeinonhaara ja työllisyyskysymys Suomessa, että siihen on syytä satsata ja uskoa lopputulokseen, joka on positiivinen.

**18.07 Pia Viitanen sd:** Arvoisa puhemies! Meillä sosialidemokraateilla on tähän lisätalousarvioon kolme lausumaa, joita esitämme. Ensimmäinen niistä liittyy juuri täällä 45 minuuttia kestäneessä debatissa esiin nousseeseen työllisyystilanteeseen, siihen huoleen siitä, että lisätalousarviossa edelleenkin ei ole lainkaan näitä työllisyysmäärärahojen lisäyksiä. Tästä, kuten edustaja Aalto edellä kertoi, meillä on ollut vasemmistoliiton ja vihreiden kanssa johdonmukainen yhteistyölinja, jossa olemme vaatineet ja edellyttäneet, että tämä asia pitää saada kuntoon. Ja tulemme muuten jatkamaan tätä niin kauan kuin hallitus toivottavasti jossain vaiheessa ymmärtää, että leikkauskierre vain syvenee, taantuma jatkuu, huonot näkyvät jatkuvat, ellei nyt, tässä ja nyt, tule työllisyystoimia, tässä ja nyt tule toimenpiteitä, joilla parannetaan työllisyyttä ja työllisyysmäärärahat turvataan.

Täällä muun muassa edustaja Filatov debatissa kertoi aika synkkiä lukemia ja kuvasi tilannetta hyvin. Tämä huoli on sydämessämme, ja se on iso, ja voin kuvitella, että tänä päivänä myös suomalainen työtön ihminen on kovin, kovin huolissaan. Ja koska näitä työllisyystoimia on laiminlyöty, siksi ollaan leikkauskierteessä, ja siksi olemme saaneet ikäviä uutisia budjettiriihestä, eli vastoin kaikkia lupauksia tehdään lisäleikkauksia ja tehdään lisäleikkauksia heikompiosaisilta.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2016 vp

Oli, puhemies, hieman ikävää se, että kyselytunnilla sekä pääministeri Sipilä että ministeri Soini jättivät vastaamatta heille esitettyihin kysymyksiin lupausten pitämisestä, koska se on kuitenkin politiikan luottamuskysymys. Esitettiin sitaatteja... (Toimi Kankaanniemi: Entäs demarit?) — Minusta on syytä kysyä niiltä, joilla valta on. — Esitettiin sitaatteja siitä, mitä kansalaisille vaalitoreilla luvataan. (Toimi Kankaanniemen välihuuto) Esimerkiksi Soini ja perussuomalaiset sanoivat, että kaikkein heikompiosaisilta ei voi, ei pidä eikä ole varaa leikata. Nyt leikataan. Pääministeri Sipilä oli kertonut, että näistä etuuksien tasoista ei leikata, ja nyt olemme nähneet kehyspäättöksen, jossa leikataan muun muassa lapsilisien tasosta, työttömien peruspäivärahasta, työmarkkinatuesta, sairauspäivärahasta, vanhempainrahasta, kotihoidontuesta, kansaneläkkeestä, rintamalisästä, vammaistuesta ja niin edelleen. Nämä ovat vastoin sitä, mitä puhuttiin ja mitä luvattiin.

Tässä on se, mistä olemme haastaneet hallitusta: laiminlyömillä työllisyystoimet ollaan leikkauskierteessä, jossa hallitus tekee hyvin epäoikeudenmukaisia, epäinhimillisiä, julmakin arvovalintoja. Tulemme jatkamaan tätä keskustelua ja toivomme, että hallitus katsoo sinne vaihtoehtobudjettiimme. Me tulemme myös tekemään vaihtoehtoiset kehyslinjaukset ja jatkamaan tulevana vuosina vaihtoehtobudjettien tekemisiä, ja tässä työssä me haluamme olla sitkeitä ja johdonmukaisia.

Puhemies! Kaiken kaikkiaan meillä on myös kaksi muuta lausumaa tässä vastalauseessa. Toinen koskee tätä Metsähallitusta, josta siis toteamme sen saman, mistä olemme aiemmin tässä salissa käyneet keskustelua ja toisessa valiokunnassa tehneet nämä asiapäätökset. Tässä yhteydessä, kun asia liittyy lisätalousarvioon, esitämme lausumaa, jossa edellytämme, että Metsähallituksen johtamisjärjestelmän uudistaminen on tehtävä niin, ettei vesijä- ja maa-alueita siirretä pois julkisten hallintotehtävien taseesta, julkisten hallintotehtävien hoitaminen itsenäisesti turvataan eivätkä luonnon monimuotoisuus, suojele, retkeily ja virkistysintressit vaarannu.

Ja kolmas vastalauseemme lausuma, puhemies, liittyy tähän Terrafameen, mistä täällä myös on paljon käyty keskustelua. Meidän päätavoitteemme sosialidemokraateilla on se, että kaivos voisi jatkaa ja tuoda työllisyyttä ja toimia ympäristöystävällisesti ja kannattavasti. Mutta koska näitä mustia pilviä on siellä taivaalla näkynyt ja huolia osoitettu ja lisärahoitustarpeita tuotu esiin ja muuta, niin me emme halua tehdä tätä päätöstä siten, että meillä ei ole riittävää varmuutta siitä, että tämä kaivos pystyy toimimaan kannattavalla tavalla tulevaisuudessa, eikä loputtomiin valtion lisärahoitustarvetta voi olla olemassa. Siksi emme esitä hylkyä tälle rahalle — meidän mielestämme sen rahan voi myöntää — mutta edellytyksenä sille, että raha pistetään maksuun, tulee olla vielä ulkopuolinen, puolueeton selvitys tämän kaivoksen toiminnan jatkamisesta siinä suhteessa, että se pystyy toimimaan kannattavasti ja ympäristönormit täyttäen ilman valtion kohtuutonta lisärahoitusta. Eli mielestämme on tässä yhteydessä välttämätöntä, että tehdään tämä ulkopuolinen selvitys. Uskon, että se olisi kaikkien etu, ja toivottavasti hallitus myös tähän osaltaan tarttuu.

**18.12 Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Jokainen ymmärtää, että työllisyystilanteen parantamiseksi työpaikkojen luominen on tärkeintä. Siitä huolimatta emme saa unohtaa muuta työttömyyden hoitoa. Erityisesti pitkäaikaistyöttömyyden lisääntyminen on huolestuttavaa. Pitkäaikaistyöttömiä oli helmikuussa lähes 20 000 enemmän kuin vuosi sitten. Myös nuorten työttömyys on kasvanut. Erityisen huolestuttavaa on se, että yli kolme kuukautta työttömänä olleita nuoria on enemmän kuin vuosi sitten. Nuorten kohdal-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2016 vp

la tiedämme, että kolmen kuukauden työttömyyden jälkeen työllistyminen vaikeutuu ja sitä kautta myös syrjäytymisen riski kasvaa huomattavasti.

Erilaisissa aktivointitoimenpiteissä, kuten esimerkiksi palkkatuetussa työssä, työvoimakoulutuksessa, työkokeilussa ja omaehtoisessa opiskelussa oli 6 500 henkilöä vähemmän kuin vuosi sitten. Välityömarkkinoiden tuottamat työllisyyspalvelut ovat keskeinen osa vaikeasti työllistyvien henkilöiden työllistymisen palvelujärjestelmää. Välityömarkkinat tarjoavat työelämäosallisuutta ja avoimelle sektorille tapahtuvia siirtymiä tukevia palveluita sekä palkkatuettuja työpaikkoja. Välityömarkkinoiden työllisyyspalveluja kritisoidaan usein tehottomuudesta avoimelle sektorille tapahtuvan siirtymisen alhaisen tason johdosta. Työ- ja elinkeinoministeriön käyttämä tehokkuuden mittari eli työllistyminen avoimille työmarkkinoille mahdollisimman vähillä kustannuksilla ei kuitenkaan ole riittävä. Palvelujen vaikuttavuutta pitää palkkatuetuttujen työsuhteiden osalta arvioida myös työn ja toimintakyvyn näkökulmasta. Kaikki pitkäaikaistyöttömät eivät kuntoudu avoimille työmarkkinoille, mutta silloin tavoitteena tuleekin olla, että ihminen voisi kokea olevansa merkityksellinen osa yhteiskuntaa. Palkkatuen ansiosta tämä on monelle ihmiselle mahdollista. Tällaisessa tapauksessa palkkatuki on osa hallitusohjelmassakin mainittua aktivoivaa ja osallistavaa sosiaaliturvaa.

Hallituksen työllisyysmäärärahojen leikkaukset ovat lisänneet eriarvoisuutta työttömien kesken. Alueellisesti painotetaan eri ryhmien työllistämistä ja vaikeassa työmarkkinatilanteessa olevat asetetaan keskenään jopa vastakkain. Asuinpaikan lisäksi palvelujen saatavuuteen vaikuttaa entistä enemmän se, missä vaiheessa vuotta henkilö tulee työllisyyspalvelujen piiriin. Loppuvuonna resursseja ei ole, ja tämä hallitus ei niitä ilmeisesti lisätalousarviossa halua myöntää. Hallitus on vähentänyt ja edelleen vähentämässä työllisyysmäärärahoja, ja tämä on johtanut siihen, että työttömyyden hoidossa asiakaskunta on jakautunut niihin, joihin tehokkaita toimenpiteitä kohdennetaan, ja niihin, jotka syrjäytyvät — tai minun mielestäni olisi parempi sanoa: syrjäytetään pysyvästi työelämästä.

Arvoisa puhemies! Viime kaudella Lauri Ihalaisen johdolla toteutettujen kuntakokeilujen seurantaraportti on ilmestynyt, ja sen johtopäätöksessä todetaan, että kokeilua on jatkettava pikaisesti, sillä kokeilujen tulokset olivat kustannusvaikuttavia erityisesti pitkäaikaistyöttömien elämänhallinnan ja työllistymisen näkökulmasta. Esimerkiksi Lieksassa Pohjois-Karjalassa kokeilussa pystyttiin selkeästi osoittamaan kunnalle ja yhteiskunnalle syntyviä säästöjä. Ministeri Lindström on peräänkuuluttanut näitä tehokkaita ja vaikuttavia työllistämisen malleja, ja siksi ihmettelenkin, miksi päätöstä kuntakokeilun jatkosta ei ole vielä kään tehty.

Arvoisa puhemies! Minä jään todella mielenkiinnolla odottamaan ministeri Lindströmin ensi viikolla tapahtuvaa kaapista ulos tuloa työllisyysasioissa, kuten hän itse äsken kyselytunnilla ilmaisi tämän asian. Erityisesti odotan kuulevani, miten hän aikoo edistää pitkäaikaistyöttömien työllistymistä ja auttamista niin, ettemme sysää ihmisiä turhan takia ja pysyvästi yhteiskunnan ulkopuolelle ja työmarkkinoiden ulkopuolelle. Toivottavasti ministeri Lindströmin ajattelu pitkäaikaistyöttömien työllistämisestä ei ole sama kuin perussuomalaisten ryhmän puheenjohtaja Sampo Terholla viime viikon kyselytunnilla, kun hän sanoi, että tempputyöllistäminen on turhaa. Tällä asenteella ei ainakaan tätä asiaa ratkaista.

**18.17 Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa herra puhemies! Tämän lisätalousarvion jälkeen valtionvelka tulee tänä vuonna kasvamaan noin 5,4 miljardia euroa eli noin 105 miljardiin euroon. Viime vaalikaudella valtio otti velkaa 19,7 miljardia suoraan. Sitten se leik-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2016 vp

kasi kumulatiivisesti kuntien valtionosuuksia yhteensä 5 miljardin verran, ja kunnat velkaantuivat 13 miljardista 18 miljardiin viime vaalikauden aikana, eli näin julkinen velka valtion ja kuntien osalta kasvoi 25 miljardilla eurolla. Lisäksi edelliset hallitukset viime vaalikaudella myivät valtion omaisuutta noin 3,3 miljardin edestä — muun muassa kuuluisa Caruna taisi olla tässä, ja asiakkaathan nyt sitten maksavat sitä jonnekin. Lisäksi valtion toimenpiteistä, laiminlyönneistä johtuen tiestön ja rakennusten korjausvelka kasvoi noin miljardin verran. Nythän se ei kasva, kun hallitus on muuttanut muun muassa liikennepoliittikkaa niin, että korjausvelkaa lyhennetään. Näillä toimenpiteillä tosiasiaassa julkinen talous siis velkaantui viime kaudella lähes 30 miljardia euroa eli runsaat 7 miljardia per vuosi.

Nyt hallitus ei todellakaan leikkaa kuntien valtionosuuksia ja vähentää korjausvelkaa ja siitä huolimatta ottaa uutta velkaa tänä vuonna noin 5,4 miljardia ja tulevina vuosina vielä vähemmän, eli todella raju muutos on julkisen talouden pidossa tapahtunut. Myönnämme, että se on tehnyt kipeää erityisesti näiden säästötoimenpiteiden vuoksi, mutta ei voida ajatella, että eletään sillä lailla kuin viime vaalikausi, että otetaan velkaa ja annetaan kaiken olla. Rakennuudistuksia on lisäksi tehty, kilpailukyky sopimus on menossa eteenpäin, pakkolait on vedetty pois, rakennuudistukset, joista muun muassa sote on tärkein, ovat etenemässä.

Arvoisa puhemies! Tämä kertoo siitä, että Sipilän—Soinin hallituksella ovat asiat hallussa, päätöksiä syntyy ja talouden suunta kääntyy, ja myös taloudessa, työllisyydessä on parempia merkkejä tulossa. Tuosta valtavasta velkaantumisesta huolimatta viime vaalikaudella uusia työttömiä tuli 100 000 liikaa, eli tulos oli kyllä todella huono siltä pohjalta, mistä Sipilän hallitus joutui aloittamaan työnsä.

Arvoisa puhemies! Mitä tuossa vastauspuheenvuoroissa totesin sosialidemokraattien vaalilupauksista viime vuoden maaliskuulta, ne pitivät paikkansa, luin ne alkuperäisistä teksteistä: indeksitarkistuksia muun muassa 800 miljoonan edestä, ja missä ne ovat? Eihän niitä ole missään. Koulutuksesta ja työllisyydestä yli 500 miljoonan leikkaukset. No, se siitä. Toivottavasti sosialidemokraatit kertovat vähän tarkemmin, mitä he todellakin tarjoavat vaihtoehtoksi.

Arvoisa puhemies! Työllisyysmäärärahat loppuivat viime vuonna Rinteen ja Ihalaisen budjetin perusteella jo touko-kesäkuussa. Nyt ollaan huhtikuussa, niitä rahoja vielä on käytettävissä tämän vuoden budjetin osalta, mutta toki tilanne on hankalampi jatkossa, kun määrärahat hupenevat. Mutta poiketen edellisestä vaalikaudesta ministeri Lindström on luvannut, ja tänään viimeksi, toimenpiteitä, joilla työllisyyttä ja yritystoimintaa todellakin uudelleen rakennetaan tähän maahan. Odotetaan rauhassa ensi tiistaihin ja seuraavaan tiistaihin, niin saamme näitä toimenpiteitä, joilla luodaan uusia, tuottavia työpaikkoja, joiden kautta saamme vain tervettä talouden kasvua — ei sillä, että rahoja siirrellään ja velkaa otetaan hulvattomasti eikä tehdä mitään. Se tie on loppuun käyty. Nyt tarvitaan niitä uudistuksia, ja niitä on tulossa.

Arvoisa puhemies! Metsähallituksen osalta laki on hyväksytty, ei siitä kannata puhua tänään enää sen enempää. Terrafame, Talvivaara on kipeä asia. Perussuomalaiset ovat erittäin kriittisiä sille linjalle, jolla nyt ollaan pakon sanelemana. Emme me ole ajaneet Terrafamea tai Talvivaaraa siihen tilanteeseen, (Puhemies koputtaa) mikä on. Nyt kuitenkin katsomme tämän tien tässä vaiheessa edustaja Juhantalon puheenvuoron mukaisesti ja palaamme siihen asiaan myöhemmin.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2016 vp

18.23 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Nyt keskustelussa oleva valtiovarainvaliokunnan mietintö lisäbudjetista on erittäin mielenkiintoinen. Tämä käyty keskustelu sekä nyt että tuossa kyselytunnin aikana, mitä oli näitä työllisyyskeskusteluja ja valtiontalouskeskusteluja, on erittäin hyvä, ja tämä luo pohjaa sille, millä Suomi lähtee nousuun.

Ensinnäkin tästä Terrafamen rahoituksesta voi sanoa, kuten tässä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä sanotaan, että ensimmäinen tehtävä tietenkin on nyt annetuilla määrärahoilla varmistaa ympäristön tilanne niin, että mitään lisäpilaantumisia ei pääse enää tapahtumaan. Se on totta, että siellä on ongelmia, mutta ne on vain hoidettava. Eivät ongelmat lopu sillä, että lähdetään karkuun, vaan vastuuta on kannettava. Tuotanto on nyt siellä kaivoksella käynnistetty täydellä teholla, ja nyt kesään asti testataan, miten se lähtee toimimaan. Kuten äsken kuulimme, edustaja Suutari sanoi siellä käyneensä ja totesi, että siellä viestit ovat hyvin rohkaisevia, että kemiallinen prosessi toimii ja tuottaa tulosta.

Sille, että maailmanmarkkinahinnat metalleille ovat nyt mitä ovat, me emme tällä hetkellä mahda mitään. Mutta emme voi senkään varaan rakentaa, että jäämme surkuttelemaan ja pelkäämään, mitä tässä tapahtuu, ja ottamalla lisää velkaa ajamme itsemme yhä suurempaan umpikujaan, josta ei sitten enää millään pääse. Se on tärkeä muistaa. Se pitää hoitaa tämä Terrafamen rahoitus nyt tällä keinoin ja uskoa siihen, että tämä asia hoituu hyvään malliin oikeilla toimenpiteillä, mutta pikkuisen soisi olevan tässä asiassa tuuriakin, että lähtisi tuo talous nousemaan ja metallihinnat nousuun myös.

Tässä keskustelussa nousi esille myös tämä lupabyrokratia: odotetaan edelleen Vaasan hallinto-oikeudesta ympäristölupaa. Minun mielestäni tämä tapaus osoittaa oikein kouriintuntuvasti sen, mihin Suomi on mennyt. Eihän tässä ole enää mitään järkeä. Ne ovat ihan laillisia päästöjä, mitä tulee. Se on totta, että kun tehdään jotakin, niin aina syntyy päästöjä. Kun lapiolla kaivetaan maata, siitäkin syntyy päästöjä. Mutta jos mitään ei saa tehdä ja kaikki luvat seisovat hallinto-oikeudessa, joka ei välttämättä tuosta kaivostoiminnasta ymmärrä tuon taivaallista, niin kyllähän meidän pitää nyt pikku hiljaa tähän maahan saada pikkuisen järkeä niin, että lupaprosessit nopeutuvat ja saadaan luvitukset nopeasti. Ei voi olla niin, että vuosi vuoden jälkeen investoinnit seisovat, ihmiset ovat työttömyyskortistossa ja oppositio huutaa kurkku suorana, kun ei ole töitä. Missähän se vika sattuisi olemaan? Juha Sipilän hallituksen ohjelmassa on selkeä kanta siihen, että byrokratiaa puretaan, nopeutetaan näitä prosesseja ja saadaan ihmiset töihin.

Eihän siinäkään ole mitään järkeä, että meillä tänä päivänä Suomessa ajetaan kivihiiltä tähän maahan ja turpeenottoluvat seisovat hallinto-oikeuksissa ja maksetaan ulos rahaa hurjalla vauhdilla, 10 miljardia energiasta, ja osallistumme muun muassa Australiassa suuren koralliriutan tuhoamiseen, kun sieltä ajetaan tänne kivihiiltä. Kun omatunto ulkoistetaan, niin tällaista sitten jälki on. Toivoisin, että oppositiokin näihin asioihin ottaisi hieman rehellisemmin kantaa, kantaa siihen, miten nämä asiat oikeasti ovat. Tietysti jos haluaa ihmisiä pelotella ja hurjia tarinoita kertoa, niin sekin onnistuu täältä puhujapöntön paikalta, mutta ei siinä kyllä vastuunkannosta samana päivänä kannata puhua.

Arvoisa puhemies! Sitten vielä lisää hallituksen keinoista, millä työllisyyttä parannetaan ja työttömyyttä torjutaan. Kilpailukyvyn parantaminen olisi se keino. Pääministeri Sipilä on sen tuhat kertaa sanonut, ja kaikki hallituksessa ovat sitä omilla vastualueillaan vieneet eteenpäin. Uudistuksia tehdään, ja yhteiskuntasopimuksen syntyminen nyt lienee meidän kaikkien toive numero yksi, niin että työmarkkinajärjestöt pääsevät sopimaan järkevästä sopimuksesta, jolla pääsemme kasvu-uralle.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2016 vp

Tässäkin asiassa me olemme tilanteessa, jossa d-pilleriä ei ole enää käytössä, vaan olemme sen itseltämme sulkeneet menemällä euroon. Nyt me sitten teemme tätä sisäistä devalvaatiota. Nyt sitten mitataan se selkärangan paikka, löytyykö työmarkkinajärjestöiltä vastuunkantoa siinä, että tämä homma hoidetaan. Minä toivon hartaasti, että tämä onnistuu tämä yhteiskuntasopimus ja sitä mukaa saamme kasvun nousuun.

Menoja on pakko tietenkin leikata, kun menot ovat suuremmat kuin tulot. Se on itsensänselvyys. Työttömyys maksaa meille noin 5 miljardia euroa tänä päivänä. Se on suurin piirtein se summa, minkä otamme vuodessa velkaa. Edustaja Toimi Kankaanniemi erinomaisessa puheenvuorossaan tuossa äskeisen keskustelun aikana todisti sen, miten edellisellä hallituskaudella tämä homma hoidettiin. En ihan noita lukuja ulkoa muistanut, mutta pitää ottaa nuo luvut talteen ja haltuun. Olin hämmästynyt noiden lukujen suuruudesta. Toivoisin, että totuus tässäkin asiassa uskallettaisiin sanoa, koska tempuilla tässä tilanteessa emme pääse enää eteenpäin.

Suomi on tilanteessa, jossa meidän pitää luoda työpaikkoja. Se on hallituksen tavoite numero yksi. Meidän on saatava velkaantuminen tahtumaan, kuten kyselytunnilla pääministeri Sipilä sanoi. Tällä ohjelmalla, kun se viedään läpi menestyksellä, olemme ensimmäisessä tavoitteessamme niin, että velkaantuminen saadaan tahtumaan jo vuonna 2019. Se on oikeaa politiikkaa, jolle haluan antaa kaiken tukeni.

**18.28 Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! Olen tässä salissa useasti puhunut työllisyysmäärärahojen puolesta, niin ollessani ministeri, ollessani oppositiossa kuin ollessani hallituspuolueessa, ja teen sen taas. Jos me katsomme sitä, mitä meidän työllisyystilastoissamme tällä hetkellä tapahtuu, niin työttömien määrä on yksi mittari, ja se on ollut kasvussa. Mutta vielä tärkeämpi mittari on se, miten paljon meillä on nuoria työttömiä, miten paljon meillä on pitkäaikaistyöttömiä. Jos me katsomme tämän vuoden saldoa, siis vuosi tästä taaksepäin, niin tänä aikana pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut 20 000 hengellä eli heitä on lisää 20 000 henkeä, Forssan tai Heinolan kokoinen kaupunki, sieltä vauvasta vaariin. Kyse ei ole pienestä luvusta. Samaan aikaan meillä on työllistettyjä yli 40 prosenttia vähemmän, meillä on koulutuksessa vähemmän, lähes 13 prosenttia vähemmän työvoimapolitiittisessa koulutuksessa.

Työllistämistoimia usein syytetään siitä, että ne ovat tempputyöllistämistä, mutta jos me tässä nyt rinnan vertaamme, niin yhtä lailla voi sanoa, että tämänhetkiset panostukset tuonne kaivospuolelle ovat tempputyöllistämistä. Meillä ei ole aavistusta siitä, miten tuo homma lähtee eteenpäin. Siitä huolimatta minusta tuota temppua kannattaa käyttää, jos se tuottaa työpaikkoja ja jos se saa tilanteen kuntoon tuolla kaivospuolella.

Mutta jos mietitään, mitä tässä nyt tapahtuu sitten työvoimapolitiikan puolella, jäin miettimään, mitä valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja Kalli sanoi, kun hän viittasi siihen, että on harmillista, että näitä työllistämisrahoja ei tässä nyt ole, mutta että palataan asiaan sitten varsinaisen lisäbudjetin yhteydessä. En tiedä, viittasiko hän siihen, että tulee lisää työllisyyttä tukevia toimia, vai tuleeko lisää resursseja myös tänne työvoimapolitiikan puolelle.

Koko ajan kun pitkäaikaistyöttömyys kasvaa, me samalla synnyttämme pidempää rakennetyöttömyyden velkaa, jota on aina vaikeampi saada alas päin. Sitä on aina helpompi ennalta ehkäistä kuin hoitaa jälkikäteen. Jos mietitään, mitä esimerkiksi tuolla järjestöpuolella ja välityömarkkinoilla tehdään, niistä ei välttämättä synny avoimille työmarkkinoille pitkäaikaisia työllistymistuloksia, mutta ne tuottavat tähän maahan paljon hyvinvointihyötyä

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2016 vp

ja ne ehkäisevät syrjäytymistä. Noilla rahoilla esimerkiksi järjestetään omakotitalkkaritoimintaa, joka tulee ikäihmisten kotona asumista. Siellä tehdään pihatöitä, siellä luodaan lumia ja sieltä siirrytään myös yrittäjiksi näille toimialoille, kun tuon verkoston kautta on syntynyt oma asiakaskunta. Nämä toimet ajetaan alas. Siellä sanotaan tällä hetkellä irti ihmisiä, eivätkä ne nouse ylös, jos kesäkuussa tai elokuussa tulee lisää rahaa. Ne ovat menettä.

Samaa tehdään vaikkapa sotaveteraanien kotipalvelussa, jossa autetaan veteraanien kotona selviämistä, heidän läheistensä, puolisoitensa kotona selviämistä. Tällaisia esimerkkejä voisi luetella vaikka kuinka ison pinon. Meillä on SPR:n Kontti-palvelut, joissa tehdään kirpparitointia, kerätään rahaa kansainväliseen kehitysyhteistyöhön mutta koulutetaan ihmisiä kaupan alalle. Nämä ovat sellaisia toimintoja, jotka nyt ovat suuressa vaarassa, ei pelkästään tämän rahan puutteen vuoksi vaan hallituksen tekemien linjausten vuoksi. Kun rahaa on liian vähän, niin on päätetty, että yhdistysten toimintaa ei enää tueta työllistämistukien kautta samalla tavalla kuin aikaisemmin. Mutta kannattaisi nähdä se kaksipuolinen hyvä, mikä näissä on. Kyse on siitä, että toinen vaihtoehto on se, että juuri nämä ihmiset ovat sitten pitkään työttöminä. Heitä ei auta se, että meille tulee esimerkiksi järjestelmä, jossa passiivista työttömyysturvaa voi käyttää aktiivisesti, koska tuo tukimuoto ei heitä yleensä kohtaa. Sen vuoksi olisi tärkeää, että nähtäisiin myös se sosiaalinen arvo, joka työllistämispolitiikalla voi olla, ei pelkästään se avoin arvo, mikä tulee avoimille työmarkkinoille ja yritystoiminnan kautta.

No, sitten jos mietitään tätä kuntasuhdetta ja näitä työllistämisesursseja, niin itse asiassa se, että palkkatukirahat ovat niin minimissään, on iso leikkaus kuntatalouteen, koska meillä on olemassa järjestelmä, joka johtaa siihen, että jos kunnissa ei riittävästi pystytty aktivoimaan pitkäaikaistyöttömiä, niin kunnat maksavat isomman osuuden näistä kustannuksista, passiivisista kustannuksista. Tämän koko järjestelmän idea on ollut se, että valtio pitää huolen omasta potistansa. Nyt valtio ei pidä huolta omasta potistansa, mikä tarkoittaa sitä, että tätä kautta leikataan kuntien resursseja miljoonilla ja miljoonilla.

**18.33 Teuvo Hakkarainen ps:** Arvoisa puhemies! Täällä vihervasemmisto naukuu Ylä-Lapin metsistä, että ne tulevat talousmetsäkäyttöön. Markkinatalous kyllä hoitaa tuon asian, ei niitä metsiä teollisuus tarvitse. Risukkoa ei teollisuus tarvitse eikä niitä louhikoita, mitä siellä on. On hyvin etelässä se kannattava korjuu, mikä nyt tehdään, ja se siirtyy aina etelämmäs ja etelämmäs kustannussyistä ihan, että sen puoleen ne saa olla rauhassa. Maa- ja metsätalousvaliokunnassa kävi asiantuntija, joka sanoi, että virkistyskäytössä on paljon talousmetsäalueita. Sinne luontoalueille ei mennä ollenkaan, kun sinne ei todennäköisesti saa mennäkään, koska ne ovat niin suojeltuja.

Ja mitä tuohon nikkelin hintaan tulee, niin kaikkeen yritystoimintaan ja kaupalliseen toimintaan kuuluu yritysrisi. Maailmanmarkkinahinnat heittelevät, se on niin puualalla kuin kaivosalalla. Vanerin hinta esimerkiksi heittää puolessa vuodessa toisen mokoman, mutta se yritys pysyy kuitenkin mukana, koska se on pitkäjänteistä toimintaa. Samalla tavalla tämän Talvivaaran alasajo täytyy olla niin, että se on myyntikunnossa kohta, niin kuin on oletettu, kun hinnat nousevat, ja niin siinä myös tulee käymään. Se on hyvin tehokasta se toiminta, niin kuin Juhantalo tässä esitteli.

Tilastokeskuksen tuoreimman julkistuksen mukaan työllisiä oli tämän vuoden helmikuussa vajaa 2,4 miljoonaa, mikä oli 10 000 vähemmän kuin vuotta aiemmin. Työllisyysaste eli työllisten osuus 15–64-vuotiaista oli helmikuussa 66,7 prosenttia. Toisin sanoen

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2016 vp

meillä on 5,5 miljoona asukasta ja alle 2,4 miljoonaa työllistä, ja näihin työllisiin lasketaan tässä tilastossa kaikki, jotka ovat tehneet tunninkin viikossa töitä.

Jokainen laskutaitoinen ymmärtää, että näin ei voi jatkua. Meillä on yksinkertaisesti liian vähän työssäkäyviä ihmisiä, jotka kustantavat yhä kasvavan ei työssä käyvän joukon elämän. Yhteiskunnan tuet ovat yleensä pienet. Ne ovat aina liian pienet vihervasemmis-ton mielestä. En missään nimessä halua syyllistää työttömiä, sairaita, opiskelijoita enkä eläkeläisiä, mutta valitettavasti niitäkin on, jotka olettavat, että yhteiskunta kyllä elättää. Onko ihmisillä vastuuntuntoa itsestään ja tulevaisuudestaan?

Arvoisa puhemies! Eilen keskustelimme täällä välikysymyksessä korkeakoulutukseen ja opintotukeen kohdistuvista leikkauksista. Opposition puheenvuoroissa varmaankin kymmeniä kertoja protestoitiin sitä, että opiskelijoiden pitäisi jonkin verran ottaa lainaa, joka on valtion takaamaa. Minä en näe sitä minään mörkönä, vaikka ymmärränkin nuorten huolen siitä, löytyykö työtä, kun opinnot on suoritettu. Mutta kuten totesin, kun opiskelija joutuu ottamaan lainaa, kohdistaa hän opiskelun silloin tarkasti. Hän joutuu ottamaan vastuuta, ja se on myös sijoitus tulevaisuuteen. Se niukkuus, jossa opiskelijat joutuvat elämään, on väliaikaista. Se kestää yleensä muutaman vuoden. Sen ajan kyllä pystyy sinnittelemään ohuemmallakin lompakolla. Koulutus on investointi omaan itseen. Koulutus ei nykymaailmassa automaattisesti takaa hyvää työpaikkaa, mutta se parantaa mahdollisuuksia merkittävästi.

Lisään tähän sen eilisen vielä. Oli ihminen, joka oli 36-vuotias. Oli opiskellut siihen asti valtion varoilla, mietti seuraavaa gradua, minkä kävisi. Ei koskaan tästä henkilöstä tule valtiolle tuottavaa eikä yhteiskunnalle tuottavaa henkilöä, jos näin opetellaan elämään, mutta jos hän joutuu ottamaan vastuun tuosta, hän ottaa lainaa vähän ja (Puhemies koputtaa) kohdistaa sen opiskelun niin, että siellä tulevaisuudessa on hänellä työpaikka. — Kiitos.

**18.38 Satu Taavitsainen sd:** Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Olen todella pettynyt siihen, että tässä lisätalousarvion täydennyksessä ei tullut rahaa työllisyyden hoitamiseen eli palkkatukirahaa. Kansalaisten perustuslaillinen oikeus työhön edellyttää mielestäni julkiselta vallalta toimenpiteitä ja rahoitusta tällaisena heikkona taloudellisena ajanjaksona erityisesti. Koko hyvinvointivaltion perusta on mahdollisimman kattava työllisyys ja perusajatus on jokaiselta kykyjensä mukaan, jokaiselle tarpeittensa mukaan. Jos osallisuus yhteiskunnan toimintaan heikkenee, hyvinvoinnin perusta järkkyy.

Tasa-arvon ja perusoikeuksien toteutumiseksi sekä yhteisömme täysjäsenyyden ja sosiaalisen kansalaisuuden mahdollistamiseksi erityisesti heikommassa asemassa olevat, kuten nuoret, tarvitsevat positiivista erityiskohtelua. Nuoret pitävät ensimmäisen työpaikan saamista kaikista vaikeimpana, sillä työnantajat haluavat ottaa töihin niitä, joilla on jo työkokemusta. Valtion palkkatukirahoilla on kiistatta keskeinen rooli työttömien, etenkin nuorten ja pitkäaikaistyöttömien, työelämään pääsemisessä. Palkkatukijärjestelmän myönteisten vaikutusten näkökulmasta on käsittämätöntä, että sitä ollaan purkamassa sekä palkkatukimäärärahoja vähentämällä että uudelleensuuntaamalla. Kolmannen sektorin palkkatukeen kohdistuva linjamuutos merkitsisi lähes täydellistä palkkatukityön ja kansalaisjärjestöjen alasajoa.

Työnhakijat on pidettävä työkykyisinä. Tutkimusten mukaan nuoret työttömät syrjäytyvät hyvin nopeasti. Jo kolmen kuukauden työttömyys pistää nuoren elämän sekaisin. Työttömät nuoret ovat muita huomattavasti tyytymättömämpiä niin elämään kokonaisuutena

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2016 vp

kuin yksittäisiin elämänaloihin. Varsinkin niillä nuorilla, joiden työttömyys on pitkittynyt yli puoli vuotta, on tyytyväisyys elämäänsä kokonaisuudessaan heikompaa. Talouden taantumun myötä yhä useampi nuori uskoo pysyvästi työelämän ulkopuolelle jäävien määrän kasvavan. Tämä on ymmärrettävää, sillä juuri nuorten erityispiirteenä on työvoimaan osallistumisen suhdanneherkkyys. Laskusuhdanteet vaikuttavat erityisen paljon nuorten työllisyyteen. Selvästi useamman huolenaiheena on se, onko tulevaisuudessa ylipäättään itselle töitä tarjolla. Aivan erityinen huolenaihe ovat ne nuoret, joiden toimeentulo on sosiaalipalvelujen varassa. Varsinkin näille nuorille, joilla ei ole vielä työelämän kokemusta, palkkatukityö avaa konkreettisia mahdollisuuksia saada palkkaa, ylläpitää henkistä hyvinvointia ja fyysistä toimeliaisuutta. Nuoret saavat kokemusta osallistumisesta, yhteenkuuluvuudesta ja työelämän perusteiden hallinnasta. Tämä kaikki on kiistatta työelämässä tarvittavan kokemuksen hankkimista. Palkkatuki parantaa myös vastavalmistuneen nuoren pääsyä työhön silloin, kun vastavalmistuneen ammattitaito ei aivan riitä tarjolla olevaan työhön. Palkkatuella voidaan tukea myös oppisopimukseen pääsyä, kun tarvitaan tavallista enemmän ohjausta ja mahdollisuudet päästä oppisopimukseen ovat muutoin heikot. Palkkatuki siis selvästi edistää nuoren mahdollisuuksia päästä eteenpäin vapaille työmarkkinoille tai koulutukseen.

Nuoret ja pitkäaikaistyöttömät eivät ole ainoita palkkatukijärjestelmästä hyötyviä. Myös yleishyödylliset järjestöt saavat etua palkkatukijärjestelmästä. Sen avulla kolmannen sektorin toimijat pystyvät tuottamaan palveluita, jotka osaltaan täydentävät kuntien palveluita, esimerkkinä erityisesti sosiaali- ja terveysalan järjestöt. Näistä voittoa tuottamattomista järjestöistä eivät rahat valu veroparatiiseihin vaan kilahtavat palkasta maksettavina verotuloina kuntien ja valtion kassaan. Kolmannen sektorin järjestöiltä tulleet tuoreet tiedot puhuvat karua kieltään. Palkkatuet ovat loppuneet jo heti alkuvuonna. Tukea myönnetään vain valikoiden. Sen kesto on rajattu kolmeksi tai kuudeksi kuukaudeksi, jolloin liian lyhyestä työjaksosta on vain vähän hyötyä. Tukea myönnetään ainoastaan elinkeinotoimintaa harjoittaville järjestöille eikä lainkaan yleishyödyllisille yhdistyksille.

Yksiselitteisesti työllisyysmäärärahoja on aivan liian vähän tarpeeseen nähden ja määrärahoihin pitää saada nopeasti rahoitusta lisäbudjetilla, jotta katastrofaaliselta tilanteelta vältytään. Suurin haaste... (Puhemies koputtaa) — Arvoisa puheenjohtaja, onko se 10 minuuttia vai 5 minuuttia?

**Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen:** 5 minuuttia. Tästä on jaettu edustajille paperi, joka kertoo pelisäännöistä, ja 5 minuuttia on se puheenvuoroaika, mikä tähän on varattu.

Selvä, minulla oli tieto, että silloin kun paikalta pyydetään, niin se on 10 minuuttia.

**Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen:** Mistä paikalta pyydetty?

Kyllä, pyysin paikalta.

**Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen:** Okei, edustaja Taavitsaisen puheenvuoro on paikalta pyydetty näköjään sitten, ja kun näin on, niin silloin tuota 5 minuutin rajoitetta ei ole. Voitte jatkaa.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2016 vp

Kiitos, ei ole enää pitkään. — Olin sanomassa sitä, että suurin haaste aktiivisen työvoimapolitiikan hoidossa on se, että palkkatukimäärärahat vähenevät vuosi vuodelta. Vastaa-vasti työnhakijoiden määrä tässä taantumassa kasvaa edelleen. Jos katsotaan lakia julkisis-ta työvoima- ja yrityspalveluista, niin lakiin kirjatulla palkkatukisäädöksillä on hankala toimia tällä pienenevällä määrärahalla. Laki antaa mahdollisuuden pitkiin palkkatukiin mutta määrärahat eivät.

**Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen:** Arvoiset edustajat, totean vielä todel-lakin, että meidän pelisäännöt ovat sellaiset, että silloin, kun etukäteen on puheenvuoron pyytänyt, puheenvuoron maksimiaika on 5 minuuttia. Mutta tämän pelisäännön erikoisuus on se, että jos sitten pyytää täällä istuntosalissa paikan päältä sen jälkeen, kun istunto on al-kanut, niin silloin tuota 5 minuutin rajaa ei ole. Silloin on suositus kuitenkin, että korkein-taan 10 minuuttia. Onko tämä oikein vai väärin, se on toinen tarina, mutta tällainen on pe-lisääntö. Edustaja toimi juuri pelisääntöjen mukaisesti.

**18.47 Kari Uotila vas:** Arvoisa herra puhemies! Luultavasti en kuitenkaan käytä tätä 10 minuutin kyseenalaista oikeutta, vaan vain muutama sana vielä Talvivaarasta, vaikka sitä jo tuossa aiemmassa puheenvuorossani käsitelin, muutaman teeman näkövinkkelistä: pur-kuputki, talous ja ympäristöongelmat.

Valtiovarainvaliokunnan asiantuntijakuulemisissa meille kerrottiin, että Talvivaaran kaivoksen ylösajo on sujunut hyvin eikä ympäristöongelmia ole ilmennyt. Kuitenkin sa-maan hengenvetoon kerrottiin, että joulukuussa jouduttiin päästämään puhdistettuja jäte-vesiä järviin enemmän kuin ympäristölupa sallii. Kyllä minä kutsuisin tätä ainakin poten-tiaaliseksi ympäristöongelmaksi. Ja siihen liittyy myös se, että prosessia on saatu parem-min toimivaksi, tehokkaammaksi, mutta kyllä rahanmenokin on paljon nopeampaa, mitä oli suunniteltu, ja sen vuoksihan tässä lisärahan tarve on.

Tämä ohijuoksutus, joka tapahtui, johtui siitä, että Nuasjärven purkuputken lupakäsitte-ly on edelleen kesken Vaasan hallinto-oikeudessa. Ja tähän liittyy se ongelma, että asian-tuntijoiden mukaan suurempi jätevesien lasku olisi haitallista järvelle, mutta mikäli lupaa suuremmalle jätevesien päästämiseksi toisaalta ei myönnetä, ei kaivosta myöskään voida saada kannattavaksi eikä näin ollen ulkopuolista rahoittajaa tule löytymään. Että pitäisi li-sätä juoksutuksia, jotta tulisi kannattavuutta, ja sitä ei taas näytä asiantuntijoiden mukaan oikein ympäristö kestävä.

No, sitten toinen seikka on tämä bioliuotus ja sen aiheuttamat ympäristöongelmat. Tal-vivaaran malmiesiintymän niin sanottu isäntäkivi on mustaliusketta. Kaivoksen varsinaisena tuotteena on nikkeli ja sivutuotteena sinkki, mutta mustaliuske sisältää myös sulfidi-riikkiä. Kun mustaliusketta murskataan bioliuotusta varten ja se joutuu tekemisiin ilman ja veden kanssa, muodostuu samalla rikkihappoa. Rikkihappoa tarvitaan, jotta bioliuotus toi-misi, mutta samalla se aiheuttaa suuren ongelman vesistöihin. Ja kun kaivoksen mittakaa-va on mielettömän iso, mustaliusketta on alueella paljon lohkarieena ja sepelinä, niin aina kun sataa, syntyy lisää sulfaattipitoista, suolaista vettä, joka täytyy puhdistaa ennen kuin sen voi päästää kaivosalueelta pois. Se mustaliuskekivi siellä jääkauden hionnan jälkeen peruskalliossa ei mihinkään sieltä lähde eikä päästä rikkihappoa irti, mutta kun se murska-taan jakeiksi, niin koko ajan sen jokainen pinta siitä rakeesta tätä päästöä aiheuttaa.

Bioliuotus sitten taloudellisena epävarmuutena: Se on uusi ja epävarma. Vielä ei voida tietää, saadaanko se toimimaan. Kuulemma nyt ensimmäisten kuukausien perusteella näyt-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2016 vp

tää ihan lupaavalta, mutta lopullista vastausta joudumme odottamaan vielä monta vuotta, sillä malmin irtoaminenkin kestää viisi vuotta. Meille on sanottu, että vuosien 2017—2018 vaiheessa voisi kassavirta tulla positiiviseksi. Kun kysyin kuulemisissa sitä, onko todennäköistä, että tämä on joku keskiarvo, vai onko todennäköisempää, että tämä kassavirran positiiviseksi muuttuminen siirtyy myöhemmäksi, niin kyllä tulkitsin toimivan johdon arvelevan, että taitaa mieluummin siirtyä myöhemmäksi kuin ainakaan aikaisemmaksi.

Jotta kaivos voisi muuttua kannattavaksi, täytyisi nikkelin hinnannousun lisäksi saada metallipitoisuuksia nostettua ja tuotantokustannuksia laskettua. Jotta metallipitoisuudet nousisivat, tarvitaan lisäinvestointeja bioliuotusprosessin kehittämiseen, mikä puolestaan lisää tuotantokustannuksia. Tämä on vaikea yhtälö, koska bioliuotus on liian epävarma menetelmä. Elikkä tarvitaan toisaalta lisää rahaa, jotta saadaan tuotantoa tehokkaammaksi, mutta siinäkin näköalassa aika huonolta näyttää.

Täytyy todeta lopuksi, että Talvivaara on ollut tärkeä työllistäjä Kainuussa. Vaikean työllisyystilanteen maakunnassa jokainen työpaikka on arvokas. Nyt kuitenkin kaivoksen toimintaan liittyvät epävarmuustekijät ovat liian suuria, että toimintaa kannattaisi enää jatkaa. Työpaikat eivät onneksi häviä yhdessä yössä. Hallittu alasajo, joka maksaa sen 300 miljoonaa, asiantuntijoiden mukaan käytännössä työllistää 2—3 vuotta suurin piirtein sen henkilöstömäärän. Mutta Kainuuseen tarvitaan nyt täsmätoimia työllisyyden hoitoon, ja on ikävä kyllä keksittävä paljon muuta kuin Talvivaaran jatkuva pääomittaminen veronmaksajien rahoilla.

**18.52 Kauko Juhantalo kesk:** Herra puheenjohtaja! Se, mitä edustaja Uotila lausui kaivoksen monimutkaisesta toiminnasta, kivilajien sisällöstä ja niistä reagoinneista, on se, mitä me kuulumme asiantuntijoiden sanovan, elikkä hän aivan oikein siteerasi niitä tietoja, joita meillä siellä oli, ja muistaakseni myös jätevesien pitoisuudesta, kun ne ovat siellä varastoituna. Niiden vaikutus siellä alla olevassa vesistössä on kuitenkin yllättävän vaatimaton ja pieni, mutta on joka tapauksessa olemassa, ja sitten on se vaara, jos siinä tulee se into, että välittömästi suljetaan, että 20—30 vuoden kuluttua tämä vahingon vaara vain kasvaa, koska siellähän ne vedet ovat. Ja jos sattuu sellainen vuosi kuin nyt oli vahingossa pari vuotta sitten, että vettä tulee aivan julmetusti, niin pulassa ollaan, vaikka olisi mitä toimenpiteitä tehty.

Se, että vasemmistoliittoa edustaa edustaja Uotila täällä, ja samaten perussuomalaisia edustaja Hakkarainen, on erittäin hyvä asia. Heillä molemmilla on pitkäaikainen tällaisen teollisuuden, telakkateollisuuden ja puunjalostusteollisuuden kokemus, jossa on opittu se, että elinkeinoelämä esimerkiksi näillä aloilla on hyvin pitkäsyklistä. Muun muassa edustaja Uotilan ala, telakkateollisuus, on sellainen, johon välillä valtion rahoja eri elinten kautta on tarvittu huimat määrät, ja muistan saman tyylistä keskustelua silloin, että telakkateollisuus Suomessa ei kannata, se on välittömästi lopetettava, että ei lisää rahaa sinne sijoiteta. Annas olla tämä päivä, jolloin ajatellaan aivan toisella tavalla, että hienoa, että Suomessa rakennetaan näin upeita laivoja ja telakkateollisuus tuottaa hyvin ja tarjoaa työtä. Samoin edustaja Hakkaraisen ala, jossa täytyy oppia pitkään syklisyyteen ja muutamissa tuotteissa nopeatempoiseen hintojen vaihteluun, muun muassa nyt mitä hän lausui vanerista. Heitä molempia on opettanut suhtautuminen sillä tavalla rauhallisesti, asiallisesti mutta rauhallisesti, siihen, että elämä teollisuudessa ja elinkeinoelämässä on usein erilaista kuin täällä politiikassa, jossa haetaan vähän tavan mukaan pikavoittoja ja nopeita ratkaisuja joka asiaan.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2016 vp

Olen TEMin edustajien kanssa kyllä tullut vakaasti siihen uskoon, että tämä bioliuotusmenetelmä on onnistuessaan, siis malmiköyhässä mutta runsasmalmisessa maastossa, ehkä ainoa toimintatapa, että siitä saamme vielä hyvän ja tuottavan asian Suomelle, mutta se vaatii pitkää kärsivällisyyttä toinen toisiinsa luottaen. Erityisesti kuultuani yhtiön nykyhallituksen esityksiä, muutaman asiantuntijan esityksiä sieltä, tulin kyllä vakuuttuneeksi tuntematta alaa, että tässä on mahdollisuudet. Mutta kieltämättä pistää aprikoimaan sitten, kun kuulee professoreita ja ihmisiä, jotka sanovat, että tämä on ihan humpuukia ja rahat menevät aivan Kankkulan kaivoon, että uskopa sitä. Mutta en nyt oikein luottaisi tällaiseen kiivauteen ja kiihkeyteen ja idyllisen elämisen arvoon kuin edustaja Aalto, joka täällä voimakkaasti julisti omaa oppiaan.

**18.56 Toimi Kankaanniemi ps:** Herra puhemies! Vähän jäi äsken 5 minuutin puheenvuoro, joka olisi saanut olla 10 minuuttia, kesken, tai asiat kesken.

Talvivaaran osalta vielä: En ole elinkeinojaoston jäsen, mutta koko valtiovarainvaliokunta kuuli asiantuntijoita, ja kieltämättä tässä on sellainen vaikean ratkaisun paikka. Hallitus on tehnyt omat selvityksensä ja esityksensä, että tämä 38,5 miljoonan euron määräraha, joka tämän vuoden budjettiin on sisällytetty, siirretään osakepääomaan, ja näin turvataan yhtiön toiminta muutaman kuukauden ajaksi. Tietysti hallituspuolueen edustajana luotan hallituksen harkintaan ja hyväksyn tämän, mutta mielenkiinnolla odotan, ja varmasti me kaikki odotamme, Vaasan hallinto-oikeuden ratkaisua, joka on äärettömän tärkeä tälle kokonaisuudelle. Lisäksi tietysti on syytä seurata nikkelin hintakehitystä jatkuvasti, ja toiveita on, että se hieman olisi noususuunnassa lähiaikoina.

Tämä menetelmä, bioliuotus, on tietysti mielenkiintoinen myös. Ymmärtäisin, että se on erittäin edullinen tapa, jos se toimii, ja saimme kyllä sellaisen vakuutuksen, että se nyt usean auman osalta tällä hetkellä toimii ja on toiminut koko talvenkin ajan. Jos todellakin nämä kokemukset edelleen ovat hyviä tässä kevään aikana ja jatkoa ajatellen, niin on viisasta tällä hetkellä odotella tätä Vaasan hallinto-oikeuden päätöstä ja sitten näitä kokemuksia itse yrityksen toiminnasta. Tai niin kuin aikaisemmin sanoin, niin kyllä perussuomalaiset edellyttävät, että hallitus äärettömän huolellisesti ja tarkkaan seuraa ja paneutuu edelleen tähän Talvivaaran, Terrafamen tilanteeseen ja kehitykseen ja arvioi niitä hyvin kylmän rauhallisesti niin kuin valtiovarainvaliokuntakin teki. Eli hyväksymme tämän, mutta olemme kriittisiä ja seuraamme hyvin tarkoin ja edellyttämme, että selvitykset ovat huolelliset, kun jatkopäätöksiä harkitaan.

Arvoisa puhemies! Kun tuossa edellisessä puheenvuorossani kävin viime kauden julkisen talouden velkaantumislukuja läpi yksityiskohtaisesti — valtion suoran velan kasvu parikymmentä miljardia, kuntien valtion toimenpiteistä aiheutunut velan kasvu 5 miljardia, valtion tuottavan varallisuuden myynti 3,3 miljardia ja korjausvelan kasvu lähes miljardin verran — niin sen lisäksi on otettava vielä se, että noin seitsemän vuotta sitten valtion kassassa oli 11 miljardia euroa rahaa ja tänä päivänä siellä lienee noin 5 miljardia, eli miljardin verran on vuosittain syöty myös kassaa. Eli tuo 30 miljardia on se saldo, joka viime vaalikaudella syntyi uutta velkaa julkiseen talouteen, ja se on niin hurja, että sillä tiellä ei voida jatkaa. Jo nyt hallitus on tarttunut niihin sopeuttamistoimenpiteillä. Niiden kohdentamisesta voidaan olla eri mieltä, kun on leikattu ja hyväosaiset ovat päässeet liian helpolla — me myönnämme sen ja olemme siitä pahoillamme, mutta hallituksessa tehdään kompromisseja, ja joillakin arvot ovat toisenlaiset kuin esimerkiksi perussuomalaisilla.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2016 vp

Edellisellä hallituskaudella hallitus kuitenkin eli mielestäni hyvin vastuuttomasti, ja tuloksena oli 100 000 uutta työtöntä, jotka nyt, edustaja Filatov, ovat pääosin pitkäaikaistyöttömiä. Silloin syntyneet työttömät ovat ajautuneet pitkäaikaistyöttömyyteen. Ja todellakaan eivät teidänkään temppunne olleet kaikilta osin sellaisia, että niitä kannattaa jatkaa, mutta en väitä, että esimerkiksi palkkatuki olisi mitään tempputyöllistämistä. Se on arvokasta työtä, mutta talouden realiteetit on otettava huomioon, ja esimerkiksi tulevia sukupolvia ajatellen meidän vastuumme on se, että me saamme valtion ja koko julkisen talouden kuntoon, terveille pohjalle, sitä kautta työllisyyden paremmaksi, ja se turvaa tulevien sukupolvien ja nykyisten nuorten ja opiskelijoitten tulevaisuuden, että heille on työtä jatkossa, kun he valmistuvat, ovat he minkä ikäisiä tahansa. Eli tällä tiellä hallitus toimii määrätietoisesti, ja se on täysin erilaista politiikkaa kuin viime vaalikauden velkapolitiikka. Tämä on vastuullista. Sitä on ilo kannattaa siinä mielessä, vaikka siinä on kipeitä paikkoja.

Arvoisa puhemies! Vielä näihin sosialidemokraattien 20.3.2015 antamiin lupauksiin: He ilmoittivat puheenjohtaja, valtiovarainministeri Rinteen johdolla silloin, että elinkeinoista leikataan 400 miljoonaa, opetusministeriön pääluokasta leikataan edellisellä vaalikaudella tehtyjen leikkausten lisäksi 270 miljoonaa, joka kohdistetaan toisen asteen koulutukseen — raju leikkaus siis — sitten oli kohtana työllisyyttä tukevat sosiaaliturvan uudistukset, leikkaus 250 miljoonaa. Toivoisin edustaja Filatovilta avausta tästä, mitä teidän mallissanne pitää sisällään työllisyyttä tukevan sosiaaliturvan leikkaus, jota te silloin, siis runsas vuosi sitten tämän vaalikauden alussa, esititte toteutettavaksi leikkaukseksi. Sitten te vaaditte hallinto- ja ic-toimista leikkausta 250 miljoonaa ja heti etupainotteisesti myös soten ja rahoitusuudistusten leikkauksissa 250 miljoonaa säästöä, monien muiden toimenpiteiden ohella. Odotan, että jossakin vaiheessa te selvitätte, mitä nämä olisivat tarkoittaneet ja miten teidän vaihtoehtobudjettinne suhtautuu näihin lupauksiin ja mitä näistä olisi seurannut, jos olisi esimerkiksi työllisyysmäärärahoja leikattu ja toisen asteen koulutuksesta tehty näin raju leikkaus. Nimittäin Sipilän hallitus ei toisen asteen koulutuksesta leikkaa lähellekään näin paljon kuin te esititte leikkaukseksi omassa vaalilupauksessanne.

**Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen:** Arvoiset edustajat! Vielä näihin pelisääntöihin — on syytä aina silloin tällöin selvittää, miten ne menevät: Edustaja Kankaanniemen tämä puheenvuoro, nyt kun paikalta se oli pyydetty, sai kestää yli 5 minuuttia. Mutta edustaja Kankaanniemi, teidän edellinen puheenvuoronne oli meidän listamme mukaan pyydetty ennalta, elikkä sen mukaan se olisi 5 minuuttia.

**19.04 Teuvo Hakkarainen ps:** Arvoisa puhemies! Tuosta Talvivaarasta vielä sen verran, että Juhantalo todella hyvin vertasi sitä tuossa telakkateollisuuteen, Uotilan tuntema ala myös. Se alasajo, jos se tehdään nyt näin, minun maalaisjärkeni mukaan maksaa maltaita. (Kari Uotila: 300 miljoonaa!) — 300 miljoonaa ja työllistää sen ajan. — Mutta jos nyt sitä pidetään yllä tietty aika — tietysti riippuu siitä Vaasasta — sen aikaa sitä tuotantoa, mitä siitä tulee, se kuitenkin tuottaa jotain, vaikka miinusmerkkistä. Mutta se on täysin 100-prosenttinen miinus, jos se vedetään alas. Siitä tulee jonkin verran myös valuuttatuloja. Se on sitä yhteistä hyvää, mitä tämä valtakunta tarvitsee. Ja... — No, ei enempää siitä.

Valtio velkaantuu liki 5,5 miljardia lisää tänäkin vuonna ja velkaantuu lisää myös tulevina vuosina. Aivan liian kauan meillä on lykätty leikkaustoimia, mistä Kankaanniemi puhui ja todella hyvin toi esille epäkohdat siinä, mitä edellinen hallitus teki. Nyt on otettava lusikka kauniiseen käteen ja myönnettävä, että sitä Suomea, jossa mannaa monin paikoin

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2016 vp

melkeinpä satoi taivaalta, ei enää ole. Leikkaaminen, säästäminen ja niukkuus tekevät kiipeää, se on ihan selvä, mutta tämä maa ei nouse kuin työnteolla. Hallituksessa on vakaa tarkoitus, että Suomeen tulee tuottavia työpaikkoja, tulee investointeja ja sitä kautta työpaikat pysyvät. Ne ovat niitä pysyviä työpaikkoja eivätkä tempputyöllistämistä. Mitä hyötyä siitä on, jos me avannosta toiseen kannamme vettä? Se ei hyödytä ketään. Selkä tulee kipeäksi.

Me tarvitsemme siis investointeja. Silloin meille tulee kakkua, mitä jakaa, mutta sen perustan pitää olla kunnossa. Nyt tällä hetkellä on semmoinen tilanne, että jopa 70 prosenttia suomalaisista yrityksistä on lähtökuopissa. Ne katsovat muualle, ja aina, kun Suomen rajan ylittää, se näyttää veroparatiisilta, mihin vain suuntaan menee. Tässä on hyvin suuri ongelma. Se on saatava kuntoon, että se maailmalla liikkuva raha, pääoma, jota sijoitetaan, tulee tähän maahan. Hallitus yrittää tehdä näitä toimenpiteitä. Siinä sitä onkin.

Näistä työpaikoista alkaa tulla se euro kiertämään. Se ei ole sitä, mistä minä olen monta kertaa sanonut, että jos minä annan euron Kankaanniemelle ja hän antaa sen takaisin, siitä ei ole kenellekään mitään hyötyä. Mutta jos se käy tuolla muualla ja minä saan euron ja kaksikymmentä senttiä, niin siitä alkaa tulla ja sillä voi olla oikeata ostovoimaa ja muuta tällaista, mitä me täällä tarvitsemme.

Arvoisa puhemies! Minä kiitän tästä.

**19.08 Kari Uotila vas:** Arvoisa puhemies! Ihan täältä paikaltani. Arvostan kovasti sitä, että edustaja Juhantalo puheenvuorossaan arvosti sitä kokemusta, jota minulla on muun muassa telakkateollisuudesta, erityisesti siitä. Muistutan kuitenkin siitä, että on totta, että sen jälkeen, kun itse 17-vuotiaana vuonna 1972 menin telakalle, telakkateollisuudessa on ollut nousuja ja laskuja. Ja on myös totta, että yhteiskunta on telakkateollisuutta tukenut. Se on tukenut sitä muun muassa Finnveran vientitakuiden eli alusten rakentamisaikaisen rahoituksen takaamisen muodossa. Se on tukenut sitä EU:n sallimien telakkatukien, sittemmin ympäristötukien ja niin edelleen muodossa ja vähän joskus muutoinkin.

Mutta Talvivaaraan liittyen tilanne on kuitenkin toisenlainen. Jos Talvivaarassa olisikin kysymys alakohtaisesta suhdannekuopasta, kysynnän puuttumisesta tai tuotteiden hintojen tilapäisestä laskusta, olisin valmis uskomaan valoisaan tulevaisuuteen ja siihen, että toimintaa kannattaa jatkaa, vaikka siihen hyvin paljon ja hyvin nopeasti tällä hetkellä menee tappiollisena toimintana veronmaksajien rahaa. Mutta vaikka nämä nikkelin hintaan liittyvät ongelmat ja muut tällaiset suhdanteeseen ja maailmantalouteen liittyvät ongelmat laskettaisiin pois, niin telakkateollisuuden verrattuna Talvivaaraan jää kaksi suurta riskiä, ja ne on myöskin todettu asiantuntijoiden taholta. Ne riskit ovat ympäristöriskit ja tähän bioliuotusprosessiin liittyvät prosessiriskit. Ja ikävä kyllä nämä riskit ovat niin suuria, että sen vuoksi joudun teollisuuden puolustajana ja kaivosteollisuuden puolustajanakin tässä tilanteessa kääntämään peukaloita alaspäin.

**19.10 Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! Mitä tulee tähän pitkäaikaistyöttömyyden kasvuun, niin tämä nousu on ikävä kyllä tapahtunut ihan tämän hallituksen aikana. Ja aina silloin, kun työttömyys kasvaa, niin riski siihen, että pitkäaikaistyöttömyys kasvaa, tulee korkeammaksi ja ongelmallisiksi. Tuo kasvuvauhti on kiihtynyt sen vuoksi, että työttömyys on noussut ja samaan aikaan on leikattu työllistämismäärärahoja. Ja tästä tämä kipeä yhtälö tulee. Itse asiassa OECD ja IMF:kin ovat ihmetelleet sitä, miksi Suomi leikkaa aktiivista työvoimapolitiikkaa juuri tällaisissa olosuhteissa.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 34/2016 vp

Itse asiassa pyysin puheenvuoron sen vuoksi, kun en ole varma, pitäisikö kannattaa tänään vai huomenna näitä vastalauseita, jotka tähän mietintöön on tehty, joten ilmoittaisin tässä, että kannatan pääluokkaan 30 tehtyä edustaja Viitasen vastalauseen 1 mukaista muotoilua ja pääluokkaan 32 edustaja Viitasen tekemää vastalauseen 1 mukaista muotoilua sekä yleisperusteluihin edustaja Viitasen tekemää vastalausemuotoilua.

**Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen:** Kiitoksia siitä. Näyttää siltä, että kun tuo sama on mietintöön kirjattu, niin huomenna riittää sen esityksen tekeminen. Mutta hyvä näin.

**19.11 Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Otan itsekkin vielä lyhyesti kantaa tähän Terrafame Group Oy:n pääomittamiseen 38,5 miljoonalla eurolla. Oma näkökantani yhtiön tulevaisuuden näkymiin on kriittinen, se täytyy tunnustaa, mutta on myös muistettava, että olemme kaivoksen suhteen puun ja kuoren välissä eikä sen sulkeminenkaan olisi mitenkään halpa ratkaisu eikä välttämättä oikein ympäristöystävällinenkään.

Kuten edustaja Juhantalo täällä aiemmin totesi, niin valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaoston kuulemisissa saatiin asiantuntijoilta monia erilaisia näkemyksiä, mielipiteitä ja kannanottoja, jotka olivat toisinaan miltei täysin vastakkaisia muun muassa vesitaseeseen, bioliuotuksen ja nikkelin hintakehityksen suhteen, joten Talvivaaran tulevaisuutta on lähestulkoon mahdotonta ennustaa kovin tarkasti tulevaisuuteen. Silti, kuten edustaja Hakkarainenkin tässä äsken totesi, olisi yhtiön saaminen myyntikuntoon myös veronmaksajien etu. Piikki ei voi tietenkään olla auki loputtomiin eikä näitä yhtiön työpaikkojakaan voida pitää yllä hintaan mihin hyvänsä.

Nythän valtiovarainvaliokunta edellyttää mietinnössään sitä, että valtio asettaa selvät kriteerit sille, milloin kaivoksen sulkeminen olisi toiminnan jatkamista parempi vaihtoehto. Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen viivästyminen on vaikeuttanut tilanteen arviointia, mutta toivottavasti tuleva päätös tuo lisäselvyyttä kaivoksen tulevaisuuteen, olivatpa edessä sitten paremmat toimintaedellytykset (Puhemies koputtaa) tai kaivoksen sulkemiseen johtavat olosuhteet.

Asia ei tosiaankaan ole mitenkään yksiselitteinen, ja ymmärrän kyllä hyvin oppositiosta tullutta kritiikkiä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.